

Uitvoeringsagenda 2018-2022

Verder in verbinding

September 2018

18INT15543

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Hoofdstuk 1 – Verder in verbinding	4
1.1 Interactie met de raad	4
1.2 Interactie met de samenleving	4
Hoofdstuk 2 – Inhoudelijke speerpunten	5
2.1 Iedereen doet mee.....	5
speerpunt 1: Optimaal onderwijsaanbod en integrale kindcentra	7
speerpunt 2: Cultuur	7
speerpunt 3: (Binnen)accommodaties sport	7
speerpunt 4: Transformatie sociaal domein	7
2.2 Prettig en veilig wonen	8
speerpunt 5: Mooi wonen, prettig leven	11
speerpunt 6: Mogelijkheden voor een lokale wooncarrière.....	11
speerpunt 7: Ruimte om te ondernemen	11
speerpunt 8: Innovatieve, efficiënte en duurzame glastuinbouwgebieden	12
speerpunt 9: Goede bereikbaarheid en duurzame mobiliteit	12
speerpunt 10: Een groene, klimaatbestendige woon- en leefomgeving	12
speerpunt 11: Op peil houden veiligheid en handhaving	12
2.3 Verduurzaming.....	15
speerpunt 12: Brede aanpak energietransitie	16
speerpunt 13: Afvalinzameling: meer grondstoffen, minder restafval en bij-plaatsingen	16
Hoofdstuk 3 – Regionale ambities	18
3.1 Regionale agenda ruimtelijk domein	18
3.1.1 Regionale agenda - verstedelijkingsopgave	19
3.1.2 Regionale agenda – energietransitie	20
3.1.3 Regionale agenda – wonen	20
3.1.4 Regionale agenda – economie & glastuinbouw.....	21
3.1.5 Regionale agenda - mobiliteit	21
3.1.6 Regionale agenda – groene buitengebied	22
3.2 Regionale agenda Iedereen doet mee	23
Hoofdstuk 4 – Financieel gezond beleid	25
4.1 Waar staan we?	25
4.2 Waar gaan we naar toe?	26
4.3 Hoe komen we daar?	26

Inleiding

De raad van Pijnacker-Nootdorp heeft op 24 april 2018 het Hoofdlijnenakkoord 2014-2018 “Verder in verbinding; iedereen doet mee en woont prettig in een duurzaam en veilig Pijnacker-Nootdorp” vastgesteld. Dit akkoord wordt door de gehele raad gedragen en straalt daarmee eenheid uit over de ambities voor de komende vier jaar. De raad gaat verder op de ingeslagen weg, zet daarmee bestaand beleid voort. Het college wil, in lijn met het Hoofdlijnenakkoord, ook verder op de ingeslagen weg en legt daarbij een aantal inhoudelijke accenten.

De afgelopen vier jaar stond in de bestuursstijl en in de aanpak van inhoudelijke thema's en vraagstukken ‘Samen doen’ centraal. Dit kwam tot uiting in contact met en aansluiten op de kracht van de samenleving, werken aan een gunstig klimaat voor ondernemers, veilig en natuurvriendelijk ruimtegebruik maar ook werken aan duurzame oplossingen en financieel gezond beleid. De raad heeft aangegeven een stap verder te willen zetten via drie inhoudelijke hoofdambities en twee randvoorwaarden. De laatste zijn kortgezegd: ‘Verder in verbinding’ en ‘Financieel gezond’.

In verbinding

De raad gaf de opdracht mee de ambities en afspraken die opgenomen zijn in het Hoofdlijnenakkoord uit te werken in een uitvoeringsprogramma waarin staat voor welke aanpak wordt gekozen om tot resultaten te komen. ‘In verbinding’ is hierin het centrale thema waarmee bedoeld wordt dat de inwoners, organisaties/verenigingen, ondernemers en raad vanuit partnerschap en co-creatie betrokken worden. Dit zegt alles over de bestuursstijl en de rollen die ingenomen worden bij de uitvoering van het Hoofdlijnenakkoord. Voor onderwerpen die de gemeentegrenzen overschrijden werken we samen in regioverband.

Focus

Er wordt in het akkoord onderscheid gemaakt tussen gevraagde inspanningen en beoogde resultaten. Bij inspanningen gaat het om een in te zetten beweging waarvoor wij ons direct moeten inspannen met een transparante aanpak. Bij resultaten gaat het om zaken waarbij de realisatie direct wordt opgepakt met een concreet eindresultaat. De genoemde inspanningen en resultaten zijn zeer divers van aard. In de Uitvoeringsagenda staan de speerpunten die wij centraal stellen de komende periode. In de Programmabegroting 2019-2022 staat, op basis van het Hoofdlijnenakkoord 2018-2022 wat ‘regulier’ wordt opgepakt. Uitvoeringsagenda en Programmabegroting geven samen aan op welke wijze en wanneer de ambities worden uitgevoerd. Halverwege de raadsperiode maken we de balans op via een midterm review en vormen we de agenda voor de tweede helft van de raadsperiode.

Leeswijzer

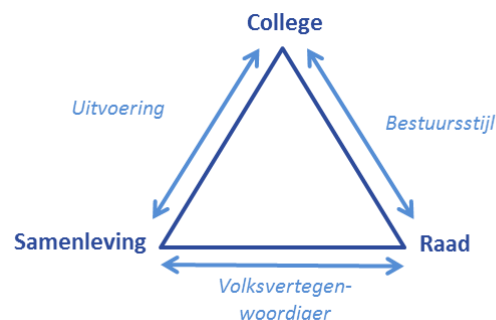
In *hoofdstuk 1* werken we de bestuursstijl verder uit die voor ons centraal staat en hoe we daar vorm aan geven.

Hoofdstuk 2 geeft aan welke speerpunten wij zien voor de periode 2018-2022. Deze speerpunten passen binnen drie inhoudelijke thema's: Iedereen doet mee, Prettig en veilig wonen, Verduurzaming. Elk thema is opgebouwd langs de lijn ‘waar staan we nu?’, ‘waar gaan we naar toe’ en tot slot ‘hoe komen we daar’. Een aantal van deze speerpunten werken wij de komende tijd via startnotities uit.

Hoofdstuk 3 gaat in op de regionale samenwerking en het afsluitende *hoofdstuk 4* brengt de financiële uitgangssituatie in beeld, de effecten van de afspraken die gemaakt zijn in het hoofdlijnenakkoord vanuit de ambitie financieel gezond te blijven.

Hoofdstuk 1 – Verder in verbinding

De raad ziet voor zichzelf als het om de bestuursstijl 'Verder in verbinding' gaat met name een verantwoordelijkheid in de relatie met het college én in de relatie met de samenleving. Wij zien voor onszelf met name een rol in het versterken van de verbinding met de samenleving én de raad. Dat doen we doelgericht. Daarom hebben wij de speerpunten uit het Hoofdlijnenakkoord een plek gegeven in de begroting 2019-2022 en daarnaast 13 speerpunten benoemd waarvan de meesten worden uitgewerkt in een startnotitie. Bij een groot aantal van deze speerpunten staat interactie met de raad en de samenleving centraal.

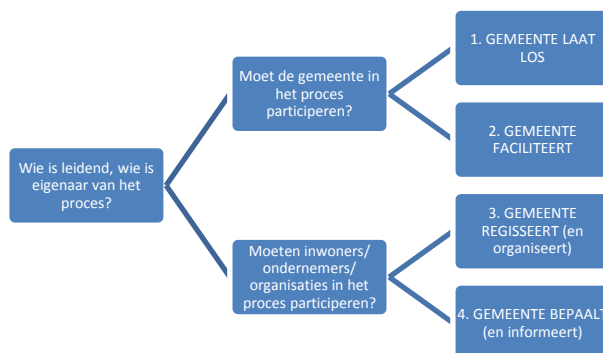

1.1 Interactie met de raad

We stellen, voordat we aan strategische en tactische vraagstukken beginnen, samen met de raad kaders. We gaan vormvrij en inhoudelijk met elkaar in gesprek over het te doorlopen proces en spreken met de raad op basis van een stakeholdersanalyse af waarover en met wie we in dialoog gaan. Raad en college bepalen samen kaders en uitgangspunten waarbij we onze ambitie om 'financieel gezond' te blijven in beeld houden. Het instrument op basis waarvan we met de raad het gesprek voeren is de startnotitie. In de startnotitie staan de context van het vraagstuk, het beoogde doel/resultaat, de kaders en uitgangspunten waarbinnen het vraagstuk ter hand wordt genomen, het proces dat gevolgd wordt, de te betrekken partners, (advies)organen, inwoners, de rol die raad en college innemen en de financiële randvoorwaarden vanuit Financieel gezond uit het Hoofdlijnenakkoord.

1.2 Interactie met de samenleving

We zijn uitnodigend naar de samenleving en gaan in dialoog als dat passend is. Dat betekent dat er ruimte moet zijn voor maatwerk én dat we diverse gradaties van dialoog onderscheiden. We kiezen onze rol bewust omdat we klantgericht en betrouwbaar willen zijn en omdat we ons continu willen verbeteren en vernieuwen. Er is onderscheid tussen vier mogelijke basisrollen voor onze interactie en dialoog met inwoners, ondernemers, (maatschappelijke) organisaties en verenigingen op basis van enkele basisvragen.

We zien een trend dat inwoners steeds mondiger worden. Als een ontwikkeling zich voordoet die men niet dichtbij wil (Not In My Back Yard) communiceert men steeds feller, mede door middel van social media. Dat vraagt specifieke inzet van ons in het organiseren van draagvlak en de rol die we pakken. De vraag is hoe we dit kunnen beïnvloeden en daar handen en voeten aan geven. Van belang is om dit bij elk vraagstuk op maat in te zetten. Het afwegingskader 'In contact – maar hoe dan?' biedt hiervoor handvatten.

Inhoudelijke speerpunten

Binnen de drie inhoudelijke thema's is sprake van strategische vraagstukken die om een toekomstgerichte visie vragen. Andere onderwerpen zijn zeer concreet. Binnen de meegegeven ambities leggen we accent op een aantal speerpunten. Deze speerpunten lenen zich goed om de bestuursstijl door te ontwikkelen met aandacht voor de relatie met de raad en de aanpak in samenwerking met de samenleving. Hiermee geven we een impuls aan democratische vernieuwing. Per speerpunt geven we aan de hand van een startnotitie vorm aan een dialoog. Wij nodigen de direct betrokkenen uit die werkelijk belang bij dit onderwerp hebben en bij de uitvoering. Dat vergroot de kans op effectieve vormen van samenwerking ten behoeve van de uitvoering. Ook die opdracht gaf de raad ons mee. Deze onderwerpen staan in hoofdstuk 2.

Hoofdstuk 2 – Inhoudelijke speerpunten

2.1 Iedereen doet mee

Het hoofdlijnenakkoord stelt als ambitie dat alle inwoners mee doen in de samenleving en niemand aan de kant staat. De gemeente is vriendelijk voor kwetsbare inwoners: we willen (nog) meer mensgericht werken en passende oplossingen bieden voor jongeren, ouderen en inwoners in een kwetsbare positie. We hebben goede en duurzame voorzieningen voor maatschappelijke ondersteuning en toeleiding naar werk, onderwijs, zorg, sport en cultuur. Deze ambitie werken we uit in de volgende speerpunten:

1. Optimaal onderwijsaanbod en integrale kindcentra
2. Cultuurbeleid
3. (Binnen)accommodaties sport
4. Transformatie sociaal domein

2.1.1 Waar staan we nu?

Het gaat naar verhouding goed met onze inwoners. Ze maken minder gebruik van zorgvoorzieningen dan gemiddeld in Nederland. De groei van het aantal inwoners en maatschappelijke ontwikkelingen vragen aandacht. We werken aan een betere samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang (integrale kindcentra) en willen een beter beeld krijgen van het huidige aanbod, de spreiding en de (toekomstige) behoefte aan speciaal (basis) onderwijs en voortgezet onderwijs. Er is een nieuwe Nota Sport en Bewegen gemaakt en er is behoefte aan een samenhangend cultuurbeleid. De nieuwe taken in het sociaal domein zijn geïmplementeerd en de eerste stappen op weg naar transformatie zijn gezet. Het beroep op de Wmo en de jeugdhulp is groter dan verwacht.

Integrale kindcentra en (passend) onderwijs

In samenspraak met schoolbesturen, buitenschoolse opvangorganisaties en de gemeente is de Visie op de Integrale Kindcentra opgesteld (2016). Met deze vastgestelde visie streven we er naar om kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar een samenhangende en doorgaande leerlijn aan te bieden binnen één pedagogische visie. Op basis van een Uitvoeringsprogramma worden de Integrale Kindcentra de komende jaren gerealiseerd en zorgen we dat het aanbod voor regulier basisonderwijs op orde is.

Onze inzet is om alle kinderen een passende onderwijsplek in het reguliere basisonderwijs aan te bieden, door enige groei van het aantal verwijzingen naar het speciaal (basis) onderwijs lukt dit naar verluid niet altijd. We gaan dit onderzoeken.

Pijnacker-Nootdorp heeft geen volledig aanbod van voortgezet onderwijs en in 2017 heeft de raad besloten om vooralsnog geen nieuwe VMBO voorziening in de gemeente te realiseren. In de komende tijd wordt dit in relatie tot de groei van de gemeente onderzocht en besproken met relevante partijen.

Cultuur

De (eerste) Visie op cultuur in Pijnacker-Nootdorp is in 2013 door de raad vastgesteld. In samenwerking met het Cultuurplatform is in 2015 een uitvoeringsagenda cultuur opgesteld. De nadruk in Pijnacker-Nootdorp ligt op de sociale waarde van cultuur. Gelet op onze ligging hoeven er geen grootschalige voorzieningen binnen onze gemeente te zijn. We hechten wel aan culturele activiteiten en evenementen in de kernen. Gemeente en particulier initiatief hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de lokale cultuurontwikkeling. Vanuit het vigerend beleid is de rol van de gemeente vooral faciliterend/ondersteunend. In het algemeen zijn we goed op weg met cultuureducatie in het basisonderwijs. En na de moeilijke periode van en volgend op de bezuinigingen lijken weer meer culturele initiatieven te ontstaan. Er wordt meer gebruik gemaakt van de subsidieregeling. De belangrijkste rol van de gemeente binnen het cultuur werkveld is het realiseren en beschikbaar stellen van locaties. Samenhang, zichtbaarheid en het bundelen van krachten, ook door het betrekken van andere partijen, blijven aandachtspunten. In Nootdorp kan de overname van de exploitatie van CulturA door Bibliotheek Oostland in 2019 hieraan bijdragen. We stellen vast dat een aantal onderdelen weinig aandacht krijgt, zoals het realiseren van beeldende kunst in de openbare ruimte. Het Cultuurplatform heeft voor de zomer van 2018, onder leiding van een nieuwe voorzitter, een nieuwe start gemaakt. Het platform wil graag bijdragen aan de opdracht uit het Hoofdlijnenakkoord om het cultuurbeleid een impuls te geven.

Sportaccommodaties

In november 2017 zijn het Investeringsplan voor de buitensportvoorzieningen en de Nota Sport en Bewegen 2017-2020 (inclusief uitvoeringsprogramma) vastgesteld. Als één van de actiepunten uit het uitvoeringsprogramma is een inventarisatie van de capaciteit, behoeften en knelpunten bij de binnensportaccommodaties uitgevoerd. Op basis hiervan is in 2018 het Accommodatieplan binnensport opgesteld. Hierin worden knel- en aandachtspunten benoemd en oplossingen voorgesteld die de komende jaren verder uitgewerkt worden.

Integrale visie sociaal domein

De integrale visie Sociaal Domein van 2013 richt zich op een gemeente waar de inwoners zo zelfredzaam mogelijk zijn en naar vermogen meedoen. Inwoners helpen elkaar en nemen zoveel mogelijk initiatief. Basisvoorzieningen zoals sport en scholen zijn in beginsel toegankelijk voor iedereen, er zijn algemene voorzieningen¹ voor ontmoeting en een vangnet met maatwerk voor degenen die ondersteuning nodig hebben. Vanuit de transitie hebben we de taken die vanuit de decentralisatie sociaal domein naar ons toekwamen ingeregeld. Nu werken we aan de transformatie die via verschillende lijnen in gang is gezet.

We zetten in op meer preventie, eigen kracht en betere ketensamenwerking. Voorbeelden zijn investeringen in preventief jeugdbeleid, de basisvoorzieningen en de ontwikkeling van Stichting Welzijn & Ondersteuning Pijnacker-Nootdorp (SWOP), bibliotheek Oostland en stichting Jeugd- en Jongerenwerk Midden-Holland (SJJMH) als netwerkorganisaties. We streven naar samenwerking met vrijwilligers en inwoners uit de wijken.

De gemeente is sociaal krachtig vergeleken met het gemiddelde in Nederland. Het gebruik van hulp vanuit de Wmo en het beroep op bijstand zijn lager. PGB is een volwaardig alternatief voor zorg in natura. Het aantal PGB-houders is fors gedaald omdat we betere zorg in natura hebben georganiseerd, niet alle PGB-houders of hun naasten hadden eigen regie en een aantal PGB houders hebben voortaan hulp vanuit de Wet langdurige zorg. Net als op veel plekken in Nederland, zijn de uitgaven voor de Wmo en Jeugdhulp toegenomen.

Door toename van het aantal 75-plussers en doordat steeds meer mensen met een beperking zelfstandig wonen, neemt het beroep dat gedaan wordt op maatwerk toe en worden vragen complexer. Er zijn pilots gestart die gericht zijn op het efficiënter en effectiever organiseren van maatwerk (Wmo en jeugdhulp). En de werkprocessen om de samenwerking tussen gemeentelijke dienstverlening, maatwerkaanbieders en algemene voorzieningen te verbeteren herzien en stroomlijnen we.

De afgelopen jaren zijn we preventie anders gaan invullen en is het preventiebeleid versterkt. We zijn meer vraag- in plaats van aanbodgericht gaan werken. Het jongerenwerk gaat nu actief naar jongeren toe en de ontmoetingscentra onder leiding van Stichting Jeugd en Jongerenwerk Midden-Holland zijn gesloten. We benaderen en ondersteunen kwetsbare jongeren tot en met 27 zonder startkwalificatie, studie of werk actief. In 2017 hebben we het kader voor het preventief jeugdbeleid 'Samen voor de jeugd' uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Drie lijnen staan centraal: een positief jeugdbeleid, de pedagogische civil society (inwoners nemen samen de verantwoordelijkheid voor het opgroeien en opvoeden) en in contact blijven met onze inwoners. Het uitvoeringsplan is samen met ouders, jongeren, scholen en maatschappelijke organisaties gemaakt. Hieruit zijn tal van acties voortgevloeid. Met het jongerenwerk zijn afspraken gemaakt hoe zij invulling geven aan het positief gezondheidsbeleid.

Participatiebeleid

Onze visie op de uitvoering van de Participatiewet is gebaseerd op de Visie op het sociaal domein uit 2013 en het Participatiebeleid uit 2012. Hierbij geldt de Visie op het sociaal domein als overkoepelde langere termijn visie, de zogenaamde stip op de horizon. Er zijn inhoudelijk keuzes rondom participatie en re-integratie gemaakt. Bij de inzet van het participatiebudget is prioriteit gegeven aan personen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt en matig uitstroomperspectief, jongeren en 45-plussers. Onze uitkeringsgerechtigden zijn voor werk voor een belangrijk deel afhankelijk van werkgelegenheid in de regio. Hierdoor werken we voor vraagstukken als werkgelegenheid en werkgeversdienstverlening samen met andere gemeenten

¹ Algemene voorzieningen: het aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is en dat is gericht op (maatschappelijke) ondersteuning van onze inwoners. Nadruk ligt op preventie en gezamenlijk aanbod.

in de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal. Het werkgeversservicepunt (WSP) is het regionale loket waar werkgevers en werkzoekenden zich kunnen melden.

Bij ons uitkeringsbestand zien we afwijkingen ten opzichte van regionale en landelijke ontwikkelingen. Waar we landelijk zien dat de aantrekkende economie zorgt voor een daling van het uitkeringsbestand zien we dit niet terug in onze gemeente. Om deze afwijking te verklaren is opdracht gegeven een bestandsanalyse, een analyse van de regionale arbeidsmarkt en de verbeterkansen op het terrein van participatie en re-integratie uit te voeren.

2.1.2 Waar gaan we naar toe?

speerpunt 1: Optimaal onderwijsaanbod en integrale kindcentra

We zijn een gemeente die voorziet in een passend onderwijsaanbod. Voor kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar worden in iedere kern integrale kindcentra ontwikkeld. Om deze voorzieningen te realiseren wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de periode 2018-2024. Het programma bevat een overzicht van de benodigde IKC en investeringen conform de nieuwe VNG norm voor onderwijshuisvesting. Hoewel het onze ambitie is, lukt het niet om alle kinderen passend onderwijs aan te bieden binnen het reguliere onderwijs. Voor die kinderen vinden we het belangrijk dat er voldoende passende onderwijsvoorzieningen beschikbaar zijn. Met het uitvoeringsprogramma is het beeld van het reguliere basisonderwijs compleet. Voor het speciaal (basis) onderwijs en het voortgezet onderwijs ontwikkelen we via onderzoek een volledig beeld van het huidige aanbod, waar kinderen naar school gaan, de huidige en toekomstige behoefte en de spreiding van voorzieningen. Een startnotitie is hiervoor de basis. Op basis van het onderzoek besluiten we of we aanvullend onderwijs in de gemeente in de gemeente willen.

speerpunt 2: Cultuur

Het Hoofdlijnenakkoord geeft opdracht voor het opstellen van een cultuurnota en benoemt dat daarmee een nieuw vertrekpunt wordt vastgesteld. De huidige visie gaat uit van een gemeente die het particulier initiatief ondersteunt. Nu bestaat de wens om als gemeente ook een andere – actievare – rol te kunnen innemen. Het culturele veld in Pijnacker-Nootdorp kenmerkt zich door veelal kleine vrijwilligersorganisaties of ondernemers verdeeld over en binnen de drie kernen. Nieuwe initiatieven of het bundelen van krachten ontstaan niet vanzelf. Meer gemeentelijke inzet bijvoorbeeld aan een Open Monumentendag zou deelname en publieksbereik kunnen verhogen. De exploitatie van CulturA door Bibliotheek Oostland draagt bij aan samenwerken en bundelen van krachten. Hierdoor kan een nieuw “Cultuurhuis” ontstaan. Besluitvorming hierover vindt eind 2018 plaats. Voor Pijnacker en Delfgauw dienen ook de mogelijkheden van een “Cultuurhuis” onderzocht te worden. In dialoog met het Cultuurplatform en aanbieders willen we richting geven aan samenhangend cultuurbeleid. Vraag in de dialoog is: wat willen we bereiken en wat is er nodig om dat te bereiken?

speerpunt 3: (Binnen)accommodaties sport

De Nota Sport en Bewegen 2017 – 2020 (vastgesteld in 2017) blijft uitgangspunt van het sportbeleid, ook voor deze raadsperiode. Om het sportvoorzieningenniveau gelijke tred te laten houden met de groei van de gemeente en onze inwoners de gelegenheid te bieden om te kunnen sporten, werken we conform het Investeringsplan buitensport en het Accommodatieplan binnensport aan de optimalisatie en uitbreiding van de sportaccommodaties. Een belangrijk vraagstuk bij de binnensportaccommodaties is de renovatie of herbouw van de Jan Janssenhal in Nootdorp.

speerpunt 4: Transformatie sociaal domein

We willen een toegankelijke gemeente zijn voor (kwetsbare) inwoners, waarin mensgerichtheid en maatwerk centraal staan. Kwaliteit meten we af aan de ervaring van gebruikers met onze dienstverlening en het geboden maatwerk: zijn we goed benaderbaar, toegankelijk en heeft de hulp resultaat. De Visie op het sociaal domein is nog steeds actueel. Het gaat nu vooral om voortgang van de transformatie in de uitvoering. Dat is deze bestuursperiode onze focus en we moeten de tijd nemen om de effecten van maatregelen die we in gang zetten of in gang gezet hebben, te realiseren en goed te monitoren.

Voor deze raadsperiode zijn vier aandachtspunten geformuleerd. Ten eerste het ontwikkelen van een monitor sociaal domein om meer inzicht te bieden in onze ambities en de realisatie: in hoeverre doen mensen mee, hoe vriendelijk zijn we voor kwetsbare inwoners en wat is het gebruik en resultaat van het maatwerk. Hierdoor kunnen we ook beter leren en sturen en kan de

raad beter onderbouwd keuzes maken. Cliëntervaringsonderzoek voeren we voortaan lokaal uit. Ten tweede het continu blijven ontwikkelen van onze toegang. Op korte termijn ligt de prioriteit bij een soepeler overgang van 18- naar 18+, het werken met één gezin, één plan en meer aandacht voor respijtzorg. Ten derde de toeleiding naar werk. We willen dat meer mensen uitstromen uit de bijstand. Hiervoor gaan we ons Participatiebeleid 2012/2013 herijken op basis van de uitgangspunten: of je werkt, of je leert, of je volgt een traject of je vervult een tegenprestatie. Vanaf dag één ligt de focus op 'werk hebben', met nadruk op motivatie en ondersteuning waarbij de lokale en regionale aanpak elkaar versterken. Hierin kunnen we ook de overdracht van de inburgeringsplicht van het Rijk naar de gemeente een plek geven (mogelijke datum 2020). Tot slot willen we meer resultaatgericht gaan werken en sturen in de Wmo en jeugdhulp, de kosten beter beheersen en realistisch blijven begroten. We starten onder andere een pilot met praktijkondersteuning bij de huisarts gericht op effectievere en efficiëntere jeugdhulp. Op basis van de ontwikkelingen in gebruik en kosten en een analyse hiervan beoordelen we periodiek of bijgestuurd moet worden.

De monitor Sociaal domein biedt als instrument de mogelijkheid om de ontwikkelingen in de transformatie van het sociaal domein beter te volgen, de uitkomsten te duiden, daarover in gesprek te blijven en te beoordelen of er bijgestuurd moet worden. Aangevuld met de resultaten van de pilots, de ervaringen met de inzet van de netwerkorganisaties, de versterking van het preventief veld, de ontschotting van verschillende zorgvelden en resultaatgericht sturen, bezien we of het uitvoeringsbeleid Sociaal domein en/of de visie herijkt of bijgesteld moet worden.

2.1.3 Hoe komen we daar?

speerpunt 1: Optimaal onderwijsaanbod en integrale kindcentra

In deze bestuursperiode realiseren we integrale kindcentra in alle kernen conform het Uitvoeringsprogramma IKC. Uit nader onderzoek naar de behoefte en beschikbaarheid aan voortgezet en speciaal (basis) onderwijs moet blijken of er ook voor dit type onderwijs aanvullende voorzieningen nodig of wenselijk zijn.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
1.1	Uitvoeringsprogramma Integrale kindcentra 2018-2024	2018-IV	
1.2	Startnotitie onderzoek voortgezet en speciaal (basis) onderwijs	2019-I	

speerpunt 2: Cultuur

In deze bestuursperiode willen we in dialoog een impuls geven aan cultuurbeleid. Eerste stap hierin is om in het vierde kwartaal van 2018 in gesprek te gaan met het Cultuurplatform vanuit de vraag wat we kunnen versterken en wat er op dit moment gemist wordt.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
2.1.	Startnotitie Visie Cultuur	2019-I	
2.2.	Visie Cultuur	2019-II	

speerpunt 3: (Binnen)accommodaties sport

Deze bestuursperiode gaan we verder met het uitvoeren van het uitvoeringsplan Sport en Bewegen 2017-2020 gebaseerd op de Nota Sport en Bewegen 2017-2020. Voor de toekomst van de Jan Janssenhal maken we een plan van aanpak.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
3.1	Accommodatieplan binnensport	2018-III	
3.2	Plan van aanpak Jan Janssenhal	2019-I	

speerpunt 4: Transformatie sociaal domein

Deze bestuursperiode pakken we door met de transformatie in het sociaal domein op basis van de vigerende visie Sociaal Domein.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
4.1	Monitor sociaal domein	2018-IV	
4.2	Startnotitie Re-integratie en participatiebeleid	2019-I	
4.3	Beleidsnota Re-integratie en participatie	2019-IV	
4.3	Startnotitie Stand van zaken transformatie sociaal domein	2020-IV	

2.2 Prettig en veilig wonen

Het Hoofdlijnenakkoord stelt als ambitie dat alle inwoners van Pijnacker-Nootdorp, van jong tot oud, prettig kunnen wonen in een leefbare, veilige en bereikbare woonomgeving. Daarom willen we het huidige kenmerkende groene karakter van onze gemeente behouden. Pijnacker-Nootdorp wil een bijdrage leveren aan de lokale en (een deel van de) regionale behoefte aan meer woningen, zonder dat dat ten koste gaat van een goed woon- en leefklimaat. Het

Hoofdlijnenakkoord geeft aan dat we daarom behoedzaam omgaan met de beperkte ruimte door niet grootschalig uit te breiden en zorgvuldig te verdichten zonder alle groene ruimte in de kernen vol te bouwen. We zien uitbreiding en verdichting als een kans om de woningvoorraad uit te breiden met woningen voor ouderen die willen doorstromen en jongeren die willen starten op de woningmarkt. De bereikbaarheid en de inzet op veiligheid houden we op peil.

Deze ambitie werken we uit in de volgende speerpunten:

5. Mooi wonen, prettig leven
6. Mogelijkheden voor een lokale wooncarrière
7. Ruimte om te ondernemen
8. Innovatieve, efficiënte en duurzame glastuinbouwgebieden
9. Goede bereikbaarheid en duurzame mobiliteit
10. Een groene, klimaatbestendige woon- en leefomgeving
11. Op peil houden veiligheid en handhaving

2.2.1 Waar staan we nu?

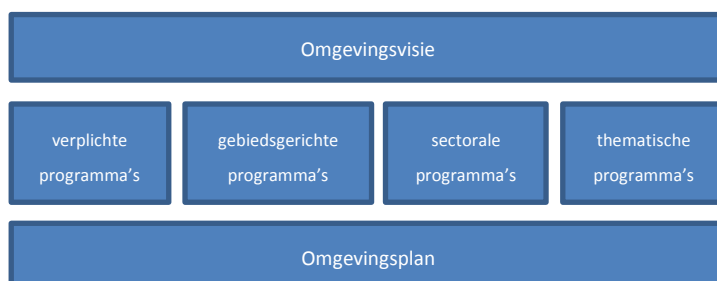
Pijnacker-Nootdorp heeft inmiddels 53.820 inwoners die wonen in de 20.916 woningen (cijfers 1 juli 2018) die onze gemeente telt. We werken aan het afronden van de geplande groei door de realisatie van onder andere Ackerswoude en Keijzershof. Daarnaast wordt gewerkt aan de voorbereiding van de Scheg en Tuindershof. Dat betekent dat onze woningvoorraad tot 2040 nog groeit met circa 2575 woningen. Onze inwoners zijn tevreden over hun fysieke leefomgeving. Ze waarderen deze met een 7,8 (leefbaarheidsmonitor 2017). Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde van 7,3.

Ruimtelijke structuurvisie: Ruimte maken, ruimte laten

De ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente wordt gestuurd door de Ruimtelijke Structuurvisie. Dit in 2014 vastgestelde document schetst de contouren van de gemeente in 2040 voor woningbouw, economie, bereikbaarheid en het groene buitengebied. De filosofie achter de structuurvisie is uitnodigingsplanologie. Dat houdt onder andere in dat de structuurvisie ruimte laat voor inwoners en ondernemers om (samen met de gemeente) de leefomgeving kleur te geven. Daarvoor beschrijft de visie kwaliteiten die behouden of versterkt moeten worden en aandachtspunten die door middel van initiatieven kunnen worden omgebogen tot nieuwe verbeteringen.

Omgevingswet

De filosofie van de Ruimtelijke Structuurvisie sluit aan bij de basisgedachte van de Omgevingswet. Deze nieuwe wet, die naar verwachting in 2021 in werking treedt, bundelt en moderniseert een groot aantal wetten voor de fysieke leefomgeving. Kernwoorden daarbij zijn integraal, in samenhang, afstemming, 'ja, mits' in plaats van 'nee, tenzij'. De Omgevingswet gaat uit van een andere opbouw van de beleidsdocumenten in het fysieke domein. Waar nu de structuurvisie het hoogste strategische beleidsdocument is, is dat straks de omgevingsvisie. De omgevingsvisie is een brede en integrale visie die betrekking heeft op alle terreinen van de fysieke leefomgeving (zie schema). De ontwikkeling die we in de afgelopen jaren in de ruimtelijke ordening hebben ingezet, door bijvoorbeeld de Nota Uitnodigende Ruimtelijke Ordening, de visieverkenningen en de nota Uitnodigende Ruimtelijke Dienstverlening sluit goed aan bij de wet. Op basis van een plan van aanpak werken we aan het daadwerkelijk implementeren, onder andere door alvast te werken in de geest van de wet, voorbereidingen te treffen op digitaal vlak en aandacht te geven aan de regelgeving.

Verstedelijkingsopgave

De verstedelijkingsopgave zoals geformuleerd door het Netwerk Zuidelijke Randstad laat zien dat er behoefte is aan circa 230.000 woningen in de Zuidelijke Randstad. Een belangrijk deel van de vraag doet zich voor in de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (180.000 woningen), waar Pijnacker-Noordorp onderdeel van is. In 2018 heeft het vorige college een vertrouwelijke verkenning uitgevoerd naar mogelijke aanvullende inbreidings-, transformatie- en uitleglocaties.

Uitgaande van onze eigen identiteit, visie en kracht laat deze verkenning zien dat er mogelijkheden zijn om nog 2.000 tot 4.000 extra woningen te kunnen realiseren. Deze aantallen zijn nadrukkelijk een indicatie van de mogelijkheden die er liggen en zijn in geen geval al een indicatie van wat we willen of moeten realiseren. Die afweging vindt plaats in deze bestuursperiode.

Uitvoeringsstrategie Wonen 2016-2018

Onze inwoners kunnen alleen een lokale wooncarrière doorlopen als er voldoende aanbod is van woningen in de juiste prijsklassen, groottes en voor de juiste doelgroepen. Hiervoor werken we aan een evenwichtigere woningvoorraad in 2025 zoals beschreven in de uitvoeringsstrategie Wonen 2016-2018. Het doel van deze uitvoeringsstrategie is het bevorderen van een lokale wooncarrière, ofwel het makkelijker maken voor onze inwoners om binnen de eigen gemeente te verhuizen. Binnen de mogelijkheden worden kansen benut voor nieuwbouw van schaarse woningtypes, sturen op behoud en uitbreiding van bestaande betaalbare (sociale huur) woningen en bevordering van de doorstroming. Ook is aandacht voor de energieprestaties van sociale huurwoningen.

Economische visie: ruimte om te ondernemen

Op basis van de Economische visie (die in 2014 is vastgesteld) streven we naar een stimulerend, innoverend en duurzaam ondernemers- en vestigingsklimaat. Bedrijvigheid en werkgelegenheid vormen een belangrijke voorwaarde voor een goed functionerende samenleving en deelname aan die samenleving. Daarbij zijn innovaties uit het bedrijfsleven (o.a. glastuinbouw) de motor voor maatschappelijke uitdagingen zoals bijvoorbeeld de energietransitie. We willen daarom voldoende werkgelegenheid, faciliteren ondernemersinitiatieven en bieden excellente dienstverlening aan ondernemers.

Glastuinbouwconcentratiegebieden: behoud, ontwikkeling en herstructurering

Glastuinbouw is zowel vanuit economisch als vanuit ruimtelijk oogpunt een belangrijke pijler van het gemeentelijk beleid. De Economische visie gaat hier nader op in. Economisch gezien zijn er veel mensen werkzaam in de sector en maken onze glastuinbouwgebieden deel uit van de internationaal georiënteerde Greenport. Het is een innovatieve sector die zich vernieuwt op het gebied van duurzaamheid (energie) en verdienmodellen (van teelt naar crossovers met andere sectoren). Het is echter ook een sector die een groot beslag legt op de fysieke ruimte. Op dit moment is sprake van 729 hectare bruto glastuinbouwgebied, waarvan overigens slechts zo'n 50% daadwerkelijk met glasopstallen is bebouwd. In de Ruimtelijke Structuurvisie zijn de grenzen van het glastuinbouwgebied vastgelegd en is aandacht besteed aan de ruimtelijke kwaliteit van deze gebieden.

Visie op Duurzame Mobiliteit

In 2016 is de Visie op Duurzame Mobiliteit 2040 vastgesteld. Met deze visie speelt de gemeente in op nieuwe ontwikkelingen zoals de e-bike, de deelauto en noodzaak tot verduurzaming van onze mobiliteit. De visie concludeert dat we met de realisatie van de Oostelijke Randweg en de Komkommerweg beschikken over een hoofdinfrastructuur die is voorzien voor een gemeente met 65.000 inwoners. Dit geldt, met uitzondering van enkele ontbrekende schakels, ook voor het fietspadennetwerk. Het openbaar vervoernetwerk is voldoende dekkend en in aansluiting met de regio. Mochten zich knelpunten voordoen dan wordt niet meer eerst gekeken naar modelonderzoek voor nieuwe varianten, maar naar beïnvloeding van het reisgedrag in tijd, noodzaak en soort vervoermiddel. De visie voorziet in een stappenplan dat bij mobiliteitsvraagstukken wordt gebruikt. Een van die vraagstukken is de frequentieverhoging op de gehele E-lijn Rotterdam – Den Haag en ontvlechting van het samenloopdeel tussen Leidschenveen en Den Haag.

Waterklimaatplan, Natuur op de kaart en Hof van Delfland

In 2018 is het Waterklimaatplan vastgesteld. Op basis van dit plan werken we samen met het Hoogheemraadschap en onze inwoners en ondernemers aan het nemen van maatregelen die ervoor zorgen dat we in natte perioden droge voeten houden en in droge periodes geen last hebben van verdroging door te weinig water. Dat doen we door zelf maatregelen te nemen, maar ook door bewustwording bij inwoners en ondernemers te vergroten en ze te stimuleren om zelf maatregelen te nemen. Met de beleidsnota Natuur op de kaart uit 2018 zijn de doelen op het gebied van flora en fauna benoemd. Daarnaast zijn er in het bijbehorende uitvoeringsprogramma maatregelen opgesomd die zowel bij het beheer van bestaande gebieden als bij de ontwikkeling

van nieuwe gebieden worden opgepakt. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan het behoud van en de vergroting van de biodiversiteit in onze gemeente. Het regionale samenwerkingsverband Hof van Delfland is het platform waar we samen met elf andere gemeente, grotere terreinbeheerders en waterschappen de ontwikkeling van het groengebied tussen Rotterdam en Den Haag bespreken. Jaarlijks wordt een actueel uitvoeringsprogramma opgesteld gericht op versterking, behoud en ontwikkeling van dit gebied.

Integraal Veiligheids- en handhavingsbeleid

In 2017 is de beleidsnota Integrale Veiligheid en Handhaving geëvalueerd. Uit de evaluatie kwam naar voren dat de meerwaarde van een integratie van het veiligheidsbeleid enerzijds en het handhavings- en toezichtbeleid anderzijds beperkt is geweest. Daarom zijn in januari 2018 twee aparte nota's door de raad vastgesteld. Het beeld van de veiligheid in onze gemeente is positief. Er is relatief weinig overlast en de rapportcijfers voor de veiligheid zijn goed: een 7,5 voor veiligheid algemeen en een 7,6 voor het veiligheidsgevoel. Dit goede veiligheidsbeeld willen we vasthouden, waar mogelijk verbeteren en intensiveren op die onderdelen waar nodig. In het Integraal Veiligheidsplan 2018-2022 zijn drie prioriteiten benoemd zijnde veilige en leefbare wijken en kernen, verminderen (jeugd)overlast, alcohol- en drugsgebruik en ondermijning. Bij veilige en leefbare wijken kijken we naar de alledaagse woon- en leefomgeving van onze inwoners en het tegengaan van criminaliteit, overlast en verloedering. In de beleidsnota Toezicht en handhaving 2018-2022 is vastgelegd op welke wijze de gemeente vorm en inhoud geeft aan toezicht en handhaving op het vlak van de fysieke leefomgeving. Doel van gemeentelijk toezicht en handhavingsbeleid is dat voorkomen wordt dat regels worden overtreden, dat overtreding of afwijking van regels wordt beëindigd, dat de gevolgen van overtreding of afwijking van regels ongedaan worden gemaakt en dat bij voortdurende overtreding of afwijking de overtreder een sanctie krijgt opgelegd. Jaarlijks wordt een Handhaving Uitvoeringsprogramma gemaakt.

2.2.2 Waar gaan we naar toe?

speerpunt 5: Mooi wonen, prettig leven

Wonen, werken, glas, groen en energie leggen claims op de schaarse ruimte. Wij zoeken naar een balans tussen deze ruimtevragende functies. Met name vanuit de woningbehoefte (zie verstedelijkingsopgave) zien we een toenemende ruimtevraag. Tegen deze achtergrond leveren wij een bijdragen aan de lokale en een deel van de regionale woningbehoefte door het afronden van de geplande groei. Hiervoor bouwen wij tot 2040 nog circa 2575 woningen. Naast deze geplande groei zoeken wij in de Omgevingsvisie of en waar binnen onze gemeente ruimte is voor extra woningen. Daarbij bouwen we niet in het groene buitengebied en ook met de groene ruimte in de kernen gaan we zorgvuldig om. We willen namelijk het kenmerkende groene karakter van onze gemeente behouden door een evenwicht te vinden tussen het toevoegen van woningen binnen het bestaand stedelijk gebied en het groen in de kernen. Wij zetten in op een optimalisatie van het ruimtegebruik in de glastuinbouw.

speerpunt 6: Mogelijkheden voor een lokale wooncarrière

Wij streven ernaar dat onze inwoners de mogelijkheid hebben om een lokale wooncarrière te doorlopen. We werken er aan dat er voor iedere doelgroep een passende woning in de juiste prijscategorie beschikbaar is. We realiseren ons dat een dergelijk evenwicht in een regionale en gespannen woningmarkt moeilijk te bereiken is. Er is vraag naar of behoefte aan vrijwel alle typen woningen en we kunnen en willen alleen een deel van de regionale vraag accommoderen. We onderzoeken de behoefte op korte en lange termijn en vertalen die naar een duidelijk woningbouwprogramma waarmee we een bijdrage leveren aan een evenwichtige en toekomstbestendige voorraad op lange termijn. Daarbij houden we ruimte voor vraaggericht bouwen. We richten ons in het woningbouwprogramma in het bijzonder op doelgroepen die in onze gemeente moeilijk een woning kunnen vinden: ouderen, jongeren en inwoners met een bijzondere woonbehoefte. Uiteraard blijven we ook bouwen voor gezinnen.

speerpunt 7: Ruimte om te ondernemen

We koesteren de veelzijdige economie van Pijnacker-Nootdorp. De komende vier jaar gaan we door met de uitgifte van de resterende gronden op Heron en Boezem-Oost. Naast de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen zetten wij ook in op het herstructureren van het bestaande bedrijventerrein Boezem-West. Wij zien de winkelcentra als het hart van onze kernen. Daarmee omvatten ze meer dan alleen winkels en horeca. We hebben de ambitie om in iedere kern een vitaal centrum te hebben en te houden. De mogelijkheden voor werken aan huis zijn in

2018 verruimd. We monitoren of deze regels aansluiten bij de behoefte of dat aanpassing noodzakelijk is. Met deze inzet streven wij ernaar de werkgelegenheid op het peil van 2018 te houden en waar mogelijk te laten groeien met de bevolkingsontwikkeling. Bovendien willen we hiermee aansluiten bij de veranderende economie en de ontwikkeling daarvan stimuleren, aansluitend op de arbeidsmarkt.

speerpunt 8: Innovatieve, efficiënte en duurzame glastuinbouwgebieden

Glastuinbouw blijft één van belangrijkste economische pijlers van de gemeente. Wij streven dan ook naar behoud van een netto glastuinbouwareaal van minimaal 325 ha. Als onderdeel van de internationaal georiënteerde Greenport willen we de sector op verschillende manieren stimuleren en faciliteren om te innoveren, efficiënter gebruik te maken van de fysieke ruimte en te verduurzamen. Waar nodig zullen wij een regisserende rol nemen, zonder daar zelf grote financiële risico's in te nemen. Het initiatief voor innovatie ligt bij de ondernemers zelf. Door planologische ruimte te bieden, door actief kennis te delen en kennis aan te bieden zullen we innovatie faciliteren. Efficiënter ruimtegebruik ontstaat vooral door herstructurering. Wij zullen actief de regie nemen en samen met stakeholders (kleinschalige) gebiedsgerichte projecten initiëren en stimuleren. Daarbij richten wij ons op het creëren van de juiste randvoorwaarden waardoor een glastuinbouwgebied naar de toekomst toe duurzaam blijft. Voorbeelden daarvan zijn FES/-Het Kleihoogt in Pijnacker-Oost waarbij het initiatief tot herstructurering door de sector is genomen en de samenwerking Herstructurering en Ontwikkeling Tuinbouwsector (HOT) waarbij we als gemeente een actieve invulling aan de samenwerking in Pijnacker-West willen geven om ook daar tot de gewenste herstructurering te komen. De in ontwikkeling zijnde (regionale) visie glastuinbouwgebied Oostland gebruiken wij daarbij als uitgangspunt. Optimalisatie van het ruimtegebruik kan ertoe leiden dat het bruto glastuinbouwareaal verkleind kan worden, zonder het netto areaal te verminderen. Dit wegen we af in de Omgevingsvisie.

speerpunt 9: Goede bereikbaarheid en duurzame mobiliteit

We plannen geen nieuwe hoofdwegen, maar blijven alert op het op peil houden van de bereikbaarheid. Onze inzet is gericht op duurzame mobiliteit en het benutten van de bestaande weginfrastructuur. We onderzoeken of het noodzakelijk is de ontsluiting van gebieden te verbeteren door nieuwe aansluitingen te realiseren op de bestaande infrastructuur. Een voorbeeld daarvan is de verlengde Komkommerweg of een vergelijkbaar alternatief ter ontsluiting van het glastuinbouwgebied Noordpolder richting de N470 en ter ontlasting van de Noordeindseweg en Rijskade. Fietzers moeten veilig kunnen deelnemen aan het verkeer en daarom houden we ook bij het realiseren van nieuwbouwwijken rekening met fietspaden. We stimuleren het gebruik van het openbaar vervoer en werken samen met de regio aan een optimalisering daarvan. Wij zullen ons daarom actief inzetten voor een frequentieverhoging van de gehele E-lijn en het realiseren van het omzetten van bus 55 naar een Rnet-verbinding.

speerpunt 10: Een groene, klimaatbestendige woon- en leefomgeving

We willen zowel het groen binnen als buiten de kernen beschermen. Daarom gaan we niet bouwen in het groene buitengebied en gaan we zorgvuldig om met het bebouwen van groene ruimte binnen de kern. Onze ambitie voor het groen gaat echter verder, we willen waar mogelijk het groene buitengebied verbeteren en versterken. Daarom werken we, samen met partners, aan de ontwikkeling van een deel van de Zuidpolder van Delfgauw als weidevogelgebied. Hiermee bevorderen we de biodiversiteit en kunnen we het landschap doorontwikkelen passend bij het beeld en de identiteit van het gebied. Om het buitengebied voor onze eigen inwoners en voor de regiobewoners beter leefbaar te maken, zetten we ons in voor verbetering van ecologische en recreatieve verbindingen (zoals bijvoorbeeld de kruising van de A13 voor langzaam verkeer) en het realiseren van ontbrekende schakels in het recreatieve netwerk. We gaan voort op de ingeslagen weg om de gemeente klimaatbestendig te maken en daarmee in te spelen op de veranderende wateropgave die ontstaat door de klimaatverandering. Hiervoor werken we samen met inwoners, ondernemers en het Hoogheemraadschap aan het nemen van maatregelen waardoor de gemeente beter bestand is tegen extreme neerslag aan de ene kant en langere perioden van droogte aan de andere kant.

speerpunt 11: Op peil houden veiligheid en handhaving

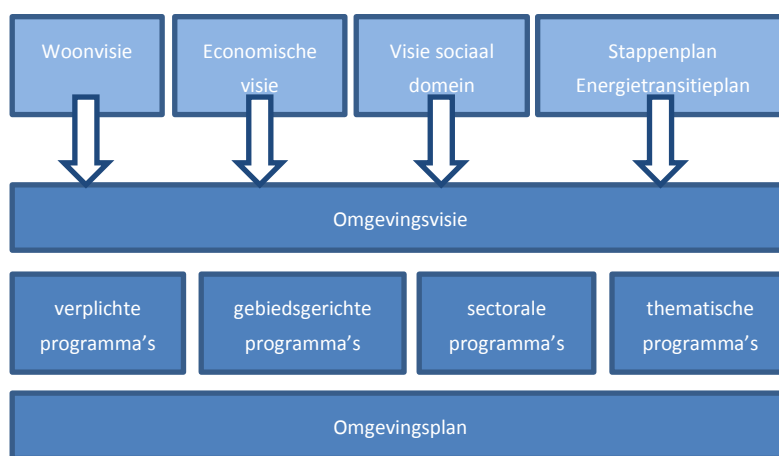
Ons veiligheidsbeleid is januari 2018 vastgesteld en we gaan aan de slag met de uitvoering hiervan. Dat betekent dat we ons inspannen voor preventie en voor een goede afstemming tussen preventie en repressie. Onze ambitie is om in 2022 voor de algemene veiligheid een rapportcijfer van 7,5 of hoger te halen, voor het veiligheidsgevoel een 7,6 of hoger en voor

leefbaarheid streven we naar een cijfer van 7,9 of hoger. Een van de manieren om de veiligheid en het gevoel van veiligheid te vergroten is door het aantal inbraken en meldingen van overlast te verminderen. Dit doen wij samen met onze veiligheidspartners en inwoners. Onze inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat de gemeente haar verantwoordelijkheid voor toezicht en handhaving neemt en er op toeziet dat regels van de gemeente en wetgever worden nageleefd. Dat is een van de pijlers uit het recent vastgestelde handhavingsbeleid waar we uitvoering aan gaan geven. Op basis van dit strategisch beleidskader, de uitgangspunten voor de uitvoeringsplannen en jaarlijkse evaluaties, stellen we ieder jaar een Handhavingsuitvoeringsplan op. We faciliteren inwoners en ondernemers om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen, nemen in de samenwerking een regierol en bevorderen nauwe samenwerking tussen de handhavingspartners. Daarmee draagt de handhaving bij aan de schone, veilige en gezonde leefomgeving in onze gemeente.

2.2.3 Hoe komen we daar?

speerpunt 5: Mooi wonen, prettig leven - Omgevingsvisie

Onze ambitie is om in deze bestuursperiode stapsgewijs toe te werken naar een andere inrichting van ons beleid en manier waarop we daar uitvoering aan geven. We stellen ons ten doel om in de komende vier jaar de omslag te maken naar een opbouw van de beleidsproducten die aansluit bij de Omgevingswet, waaronder een Omgevingsvisie. We realiseren ons dat we voor het opstellen van een Omgevingsvisie inclusief een participatietraject tijd nodig hebben. Die tijd en ruimte willen we ook nemen. In de startnotitie Omgevingsvisie werken we dat nader uit. Het beoogde eindresultaat is een integrale visie op de fysieke leefomgeving. Hieruit moet (onder andere) blijken of en waar de eventuele ruimte voor extra woningbouw aanwezig is.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
5.1	Startnotitie Omgevingsvisie	2018-IV	
5.2	Ontwerp Omgevingsvisie	2019	
5.3	Vaststelling Omgevingsvisie	2020	

speerpunt 6: Mogelijkheden voor een lokale wooncarrière vergroten - Woonvisie

In deze bestuursperiode stellen we een brede, integrale Woonvisie voor de lange termijn op waarin we op basis van onderzoek naar de behoefte op korte en lange termijn inzichtelijk maken voor welke doelgroepen we gaan bouwen en in welke prijsklassen, grootten en aantallen. Dit vertalen we in een duidelijk programma, maar daarbij laten we ruimte om vraaggericht te bouwen en mee te bewegen met de markt en de wensen van de toekomstige bewoners. In de startnotitie maken we inhoudelijke en procesmatige keuzes. Daarop vooruitlopend constateren we dat het opstellen van een dergelijke visie (inclusief onderzoeken en participatie) tijd vraagt. Daarom verlengen we de werkingsduur van de huidige Uitvoeringsstrategie Wonen zodat deze als basis kan dienen voor de prestatieafspraken van 2019 en indien nodig 2020.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
6.1	Startnotitie Woonvisie	2018-IV	
6.2	Ontwerp Woonvisie	2019	
6.3	Vaststelling Woonvisie	2019	
6.4	Verlenging werkingsduur Uitvoeringsstrategie Wonen	2018-IV	

speerpunt 7: Ruimte om te ondernemen – Economische visie

In deze bestuursperiode stellen we aan de hand van een startnotitie een nieuwe Economische visie op. Hierin komen de verschillende economische pijlers van de gemeente aan bod. Zowel de glastuinbouw als de bedrijventerreinen, het midden- en kleinbedrijf en de ZZP-ers krijgen hierin

een plek. De langetermijnvisie op vitale centra in iedere kern maakt ook deel uit van deze Economische visie.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
7.1	Startnotitie Economische visie	2018-IV	
7.2	Ontwerp Economische visie	2019	
7.3	Vaststelling Economische visie	2019	

speerpunt 8: Innovatieve, efficiënte en duurzame glastuinbouwgebieden

De glastuinbouw maakt als een van de belangrijkste economische sectoren deel uit van de Economische visie. Dit zal zichtbaar zijn in de startnotitie voor dit nieuwe beleidskader. Duurzame glastuinbouw vraagt om een transitie naar een hoogwaardige, multifunctionele, duurzame Greenport; om een heroriëntatie: een cultuuromslag, een nieuw soort ondernemerschap, en een nieuwe vorm van samenwerken. Naar een energie-positieve, circulaire greenport is een van de zes transitiepaden die de komende jaren in regionaal verband aan de hand van de Roadmap Next Economy Greenport wordt opgepakt.

Wij zullen onze rol vaker op een actieve en regisserende manier gaan invullen met als doel een impuls te geven aan de innovatie en aan de herstructurering zodat de ruimte efficiënter wordt gebruikt. Dit laten we zien in de moderniseringsagenda glastuinbouw. Daarnaast zullen wij actief deelnemen aan de (regionale) glastuinbouwvisie Oostland.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
8.1	Glastuinbouwvisie Oostland	2019	
8.2	Moderniseringsagenda Glastuinbouw	2019&2020	2021&2022

speerpunt 9: Goede bereikbaarheid en duurzame mobiliteit

We monitoren onze bereikbaarheid en leggen de activiteiten voor de komende jaren vast in een uitvoeringsprogramma. Zo gaan we een haalbaarheidsonderzoek doen naar de mogelijke verlenging van de Komkommerweg ter ontsluiting van het glastuinbouwgebied Noordpolder. Daarnaast zijn we actief en proactief in de regionale samenwerkingsverbanden, zoals de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Hier werken we aan het optimaliseren van ons openbaar vervoer door in te zetten op het verhogen van de frequentie over de gehele E-lijn en het omzetten van bus 55 tussen Zoetermeer en Delft naar een hoogwaardigere verbinding (Rnet). We werken daarnaast in (wisselende) regionale samenwerkingsverbanden aan nieuwe recreatieve en utilitaire fietspaden.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
9.1	Uitvoeringsprogramma duurzame mobiliteit	2018-IV	
9.2	Haalbaarheidsonderzoek Verlengde Komkommerweg	2019	

speerpunt 10: Een groene, klimaatbestendige woon- en leefomgeving

Het behoud en de ontwikkeling van het groene buitengebied doen we niet alleen, maar samen met andere gemeenten en partners als de provincie, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Natuur en Milieuvereniging Pijnacker en het Hoogheemraadschap. Daarvoor nemen we deel aan diverse samenwerkingsverbanden zoals de Landschapstafel Hof van Delfland. Daar werken we aan het agenderen van en het verkrijgen van financiële middelen voor bijvoorbeeld de kruising van de A13 voor langzaam verkeer. Bovendien sluiten we coalities om concrete doelen te bereiken zoals de realisatie van een weidevogelgebied in de Zuidpolder van Delfgauw. Wanneer zich kansen voordoen stimuleren en faciliteren we sanering van verspreid liggende bebouwing in het groene buitengebied, vaak met toepassing van ruimte voor ruimte.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
10.1	Projectplan realisatie weidevogelgebied Zuidpolder van Delfgauw	2018-2019	
10.2	Kruising van de A13 voor langzaam verkeer op de regionale agenda krijgen	2019-2020	
10.3	Sanering van verspreid liggende bebouwing in het groene buitengebied	continue	Continue

speerpunt 11: Op peil houden veiligheid en handhaving

Een veilige en leefbare samenleving is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Door inwoners, ondernemers en organisaties actief te betrekken bij onze plannen bereiken we meer. We willen het zelf-organiserend vermogen van inwoners benutten, de zelfredzaamheid en het 'op elkaar letten' stimuleren en ondersteunen. Daarvoor monitoren we de voortgang en stellen we meerjarige uitvoeringsplannen op. Om het veiligheids- en handhavingsbeleid goed uit te kunnen voeren moeten we beschikken over voldoende capaciteit en middelen om dat te doen. Ook voor de afstemming tussen preventie en repressie zijn capaciteit en middelen nodig. Wij zullen hiervoor een voorstel schrijven.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
11.1	Voortgangsrapportage Veiligheidsbeleid periode 2018-2019	2019-I	
11.2	Uitvoeringsplan Veiligheidsbeleid 2020-2022	2019-2020	
11.3	Voorstel capaciteit en middelen preventie en repressie	2019	
11.4	Handhavingsuitvoeringsplan	2019&2020	2021&2022
11.5	Handhavingsjaarverslag	2019&2020	2021&2022

2.3 Verduurzaming

Het Hoofdlijnenakkoord herbevestigt de ambitie dat alle energiegebruik in onze gemeente – in 2050 en zo mogelijk eerder – uit hernieuwbare bronnen komt. We willen niet meer afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen, uitstoot van CO2 verminderen, de hoeveelheid fijnstof terugbrengen en bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen van Parijs. Het Hoofdlijnenakkoord stelt dat windenergie nodig is om de klimaatdoelstellingen van Parijs te behalen maar dat er, conform het huidige beleid, geen mogelijkheden worden gezien om windturbines te plaatsen zonder dat mensen of dieren er noemenswaardige hinder van ondervinden vanwege verstedelijking en de kwetsbare groene buitengebieden. Om onze ambitie van 2050 te halen moeten vanaf nu gemiddeld 700 woningen per jaar verduurzaamd worden. 1900 als we al in 2030 energieneutraal willen zijn. De opgave is derhalve groot en er is niet één oplossing, het gaat om een mix van maatregelen (glastuinbouw, bedrijven, particuliere koop- en (sociale) huurwoningen).

Het Hoofdlijnenakkoord stelt dat het huidige beleid niet genoeg is om onze ambitie van een energieneutrale gemeente waar te maken. De energietransitie slaagt alleen als iedereen verantwoordelijkheid neemt en er maatregelen worden getroffen in bedrijven, bij de bouw van nieuwe huizen en in bestaande woningen. We willen samen met ondernemers, inwoners en maatschappelijke organisaties de benodigde stappen concreet maken en afspreken, in de vorm van een convenant. De innovatiekracht van bedrijven en ondernemers vervult een spilfunctie in de verduurzaming. Woningcorporaties spelen een belangrijke rol in de verduurzaming van de sociale woningvoorraad. Ook willen wij bereiken dat de afvalstroom vanuit onze gemeente een ecologisch verantwoorde grondstoffenstroom wordt.

Deze ambitie werken we uit in de volgende speerpunten:

12. Brede aanpak van energietransitie
13. Afvalinzameling: meer grondstoffen, minder restafval en minder bij-plaatsingen

2.3.1 Waar staan we nu?

In 2020 moet het aandeel hernieuwbare energie 15% zijn. Bij hernieuwbare energie gaat het zowel om duurzame elektriciteit en warmte. In 2016 was de opgewekte hernieuwbare energie 6,8% van het totale energieverbruik in onze gemeente. Hernieuwbare elektriciteit wordt opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Zonder windmolens scoorde onze gemeente in 2016 met hernieuwbare elektriciteit 3,1%. Dat is lager dan het landelijke gemiddelde van 12,6%. Hernieuwbare elektriciteit komt in onze gemeente vooral uit zonne-energie. Hernieuwbare warmte wordt opgewekt uit onder meer verbranding van afval, biomassa en aardwarmte. Het aandeel opgewekte hernieuwbare warmte komt in 2016 voor onze gemeente uit op 8,0% tegen 4,9% landelijk.

Thematische structuurvisie duurzame energie & energieneutraliteit

Begin 2016 is in de Thematische structuurvisie duurzame energie en energieneutraliteit de strategie vastgelegd voor de komende 10 à 15 jaar op weg naar een energieneutrale gemeente in 2050. In het bijbehorende Uitvoeringsprogramma duurzame energie en energieneutraliteit 2016-2018 staan alle gemeentelijke acties benoemd. Per actie is aangegeven wat we op termijn, enkele jaren later in 2020, zichtbaar bereikt willen hebben, wat het ons nu kost en in welke allianties het wordt uitgevoerd.

Nota Zonne-energie

In 2017 is de gemeentelijke nota Zonne-energie opgesteld. Met deze nota wil de gemeente initiatiefnemers inspireren nog meer zonne-energie te gebruiken. De nota Zonne-energie zet in op de aanleg van zonnepanelen voor eigen gebruik. Commerciële doeleinden zijn nog niet toegestaan.

Visie bodemenergie

In 2017 is de gemeentelijke Visie Bodemenergie opgesteld. In de visie zijn op basis van onderzoek de kansen in beeld gebracht voor bodemenergie en geothermie. De visie beschrijft op welke

wijze de kansen optimaal benut kunnen worden en wat ervoor nodig is om de visie te realiseren. De Visie Bodemenergie vormt input voor de uitwerking in specifieke locaties.

Plan van aanpak Verduurzaming van de Warmtevoorziening

De bodemenergievisie is geoperationaliseerd in het Plan van aanpak Verduurzaming van de Warmtevoorziening (2018). Dit plan van aanpak heeft tot doel om de ontwikkeling van lokale warmtenetten en een regionaal warmtenet binnen de glastuinbouwgebieden in Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp te versnellen. Op basis van dit plan van aanpak werken we toe naar gedragen, haalbare projectvoorstellen voor een restwarmtenet in Oostland dan wel voorstellen voor lokale warmtenetten op basis van uitsluitend lokale bronnen. Tevens wordt in het plan van aanpak de Warmtesamenwerking Oostland nader ingevuld. Voor het laatste deel van Keijzershof en Tuindershof wordt 'gasloos' verder geïmplementeerd. De gemeente werkt hierbij nauw samen met alle stakeholders in de warmtetransitie. De te nemen maatregelen worden gecontinueerd via de begroting 2019-2022.

Het nieuwe inzamelen

In december 2015 heeft de gemeenteraad ingestemd met een nieuw afvalbeleid: "Het Nieuwe Inzamelen" (HNI). Het doel van dit beleid is om meer grondstoffen te gaan inzamelen, zodat er minder restafval overblijft dat moet worden verbrand. De doelstelling is om binnen vijf jaar van 220 kg restafval per inwoner per jaar te komen tot minder dan 100 kg. Er wordt extra service verleend op de inzameling van herbruikbare grondstoffen (papier, plastic/ metaal/ drinkkartons en groente/fruit/tuinafval) door die aan huis op te halen. Inwoners leveren hun restafval in op enige afstand tot de woning in verzamelcontainers. Het nieuwe inzamelen is in twee pilotwijken gestart na intensief overleg met de wijk. Ter ondersteuning van het HNI is de Afvalstoffen-verordening herzien en zijn afspraken gemaakt met de papier inzamelende verenigingen. De invoering in de startwijken heeft geleerd dat er veel communicatie nodig is om onze inwoners te informeren over de doelstellingen van dit project en dat er voor het verkrijgen van draagvlak ruimte moet zijn voor maatwerk en voor het faciliteren van bewonerswensen.

2.3.2 Waar gaan we naar toe?

speerpunt 12: Brede aanpak energietransitie

De energietransitie is het afgelopen jaar in een stroomversnelling gekomen. De urgentie om het verbruik van fossiele brandstoffen terug te dringen is groter dan een jaar geleden. De overheid onderstreept dit door de Klimaatwet en de uitwerking in het klimaatakkoord. De besluitvorming vindt naar verwachting eind 2018 plaats. Het is nog niet precies helder wat het klimaatakkoord betekent voor de inzet en mogelijkheden van de gemeente. De regelgeving en technologische ontwikkelingen volgen elkaar in snel tempo op. Het is wel helder dat we aan de slag moeten met de energietransitie. Dat vraagt om 'aanjagen' als we ook economische doelstellingen en de belangen van inwoners, bedrijven en instellingen willen waarborgen. We zullen hiervoor de samenwerking zoeken op landelijk, regionaal en gemeentelijk niveau en samenwerken met overheid, ondernemer, inwoner en maatschappelijke partijen. We werken aan een regionale aanpak via de Regionale Energie Strategie en daarnaast aan een lokale aanpak. De transitie vraagt om investeringen en maatregelen in proces, gebouwen, installaties en ruimtelijke inpassing. We nemen hierbij de regie en zullen waar nodig bijspringen en door aanpassing van beleid het inwoners en ondernemers mogelijk maken alle vormen van energie op te wekken. We stippelen daarvoor nog deze bestuursperiode via een startnotitie een dynamische marsroute uit naar een energietransitieplan met doelstellingen op de korte en lange termijn waarin doordachte en betaalbare stappen worden gezet, die meetbaar tussenresultaat opleveren. Daarnaast zullen we van nu af bij alle nieuwe beleidsvoorstellen de gevolgen voor de energiehuishouding e meewegen in onze besluitvorming.

speerpunt 13: Afvalinzameling: meer grondstoffen, minder restafval en bij-plaatsingen

Via het afvalbeleid 'Het nieuwe inzamelen' willen we binnen vijf jaar van 220 kg restafval per inwoner per jaar komen tot minder dan 100 kg. Dat vraagt richting onze inwoners heldere communicatie over waarom we dit doen en daarnaast het faciliteren bij het oplossen van praktische zaken. Maatwerk staat daarbij centraal. Daarnaast is samenwerking met de afvalinzamelaar Avalex van belang, het servicebedrijf, de Ipse-brigade en de BOA's om de overlast van bijplaatsingen terug te dringen.

2.3.3 Hoe komen we daar?

speerpunt 12: Brede aanpak energietransitie

De eerste stap om tot een gemeentelijk energietransitieplan 2021 te komen, is dat we een brede integrale marsroute voor het hele grondgebied van Pijnacker-Nootdorp ontwikkelen (zowel voor de glastuinbouw en andere bedrijven, als voor de gebouwde omgeving). In het energietransitieplan zal (per wijk) moeten worden aangegeven hoe we uiterlijk in 2030 gasloos worden en hoe we verder in stappen de energievoorziening verduurzamen (o.a. de productie van elektriciteit). Via een startnotitie geven we inzicht in de wijze waarop we in samenwerking – in een continu veranderende omgeving – ons doel willen bereiken, hoe we dat willen doen, met wie, de dilemma's waarvan sprake is, welke rol we hierin nemen en met welke middelen we dit doen. Dit is een startnotitie die met name inzicht geeft in het proces. Dit proces begint met een evaluatie van de huidige maatregelen om vervolgens samen met de raad op zoek te gaan naar de juiste energiemix die we verwerken in het energietransitieplan. Dat plan geeft een nieuwe basis voor het behalen van de ambities en doelstellingen. Het energietransitieplan staat overigens niet op zichzelf, maar heeft relatie met de eerder genoemde Omgevingsvisie en Woonvisie en de herstructurering van de glastuinbouw. De ruimtelijke inpassing van de door de raad vastgestelde duurzame energiemix zal moeten worden verwerkt in de ruimtelijke plannen. Onze lokale plannen, dienen te passen binnen de kaders van de landelijke Klimaatwet en de Regionale Energie Strategie, die uiteraard door de raad goedgekeurd zal moeten worden.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
12.1	Startnotitie Marsroute energietransitie	2019-I	
12.2	Klimaatconvenant	2020	
12.3	Energietransitieplan	2020	

speerpunt 13: Afvalinzameling: meer grondstoffen, minder restafval en bij-plaatsingen

We gaan verder met de implementatie van Het Nieuwe Inzamelen (HNI). Hierbij zorgen we ervoor dat er extra service wordt verleend op de inzameling van herbruikbare grondstoffen (papier, plastic/ metaal/ drinkkartons en groente/ fruit/ tuinafval) door die aan huis op te halen. We gaan het aan huis inzamelen van papier en karton in de gehele gemeente zo spoedig mogelijk in gang zetten en we gaan verder met de implementatie per wijk van HNI in de gemeente. We stimuleren dat onze inwoners hieraan meewerken door in gesprek te gaan, via communicatie en door samen te werken met onze partners (Avalax, Ipse). De regie ligt in handen van de gemeente, de uitvoering doet Avalax.

We blijven gestructureerd controleren en handhavend optreden tegen het foutief aanbieden van afval. In wijken waar HNI wordt ingevoerd, zorgen de afvalcoaches van Avalax voor extra toezicht ten aanzien van het goed of fout aanbieden van grondstoffen en de communicatie over HNI.

	Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
13.1	Implementatie van het nieuwe inzamelen	2018-2020	2021 - 2022
13.2	Papier en karton aan huis inzamelen	2019-I	
13.3	Gestructureerd controleren via afvalcoaches en handhavend optreden bij foutief aanbieden van afval	2018- 2020	2021 -2022

Hoofdstuk 3 – Regionale ambities

Veel opgaven waar wij als gemeente mee te maken hebben laten zich niet in één strategie vangen. Zowel in het ruimtelijk als in het sociaal domein is sprake van een complex speelveld met vele actoren. Het is belangrijk om goed zicht te houden op de onderlinge verbanden van de dossiers. Ontwikkelingen volgen zich snel op en het is belangrijk deze goed te monitoren, intern te delen en continu hierop onze inzet en handelingsperspectief af te stemmen. Met de regionale agenda ruimtelijk domein §3.1 en de regionale agenda Iedereen doet mee (sociaal domein) §3.2 brengen wij focus aan in de voor Pijnacker-Nootdorp belangrijke opgaven.

3.1 Regionale agenda ruimtelijk domein

De gemeente Pijnacker-Nootdorp is ruimtelijk sterk verbonden met de regio. Ontwikkelingen om ons heen, zoals nieuwe woningbouw en infrastructuur, hebben ook effect op Pijnacker-Nootdorp. Daarnaast liggen in de regio kansen voor het bereiken van onze doelstellingen in het ruimtelijk domein. Wij werken regionaal in vele platforms actief samen met andere partijen. Er is een regionale agenda ontwikkeld om gericht en effectiever te opereren in dit regionale netwerk, als onderdeel van een samenhangende netwerkstrategie. De agenda zal regelmatig worden aangepast aan actuele ontwikkelingen, in zowel de regio als de gemeente. In het onderstaande de toelichting op de agenda en de essentie van de verschillende opgaven.

Missie en visie Pijnacker-Nootdorp ruimtelijke opgaven

De basis van ons handelen zijn de uitgangspunten in de Toekomstvisie 2040. Onze visie hierin is dat wij een herkenbare gemeente zijn in een landelijke omgeving waar de stad nooit ver weg is. Wij willen in de regio een uniek woonmilieu bieden, met het groene buitengebied meerwaarde geven en met duurzame en innovatieve bedrijven - waaronder de glastuinbouw - de economie versterken.

Opbouw van de regionale agenda

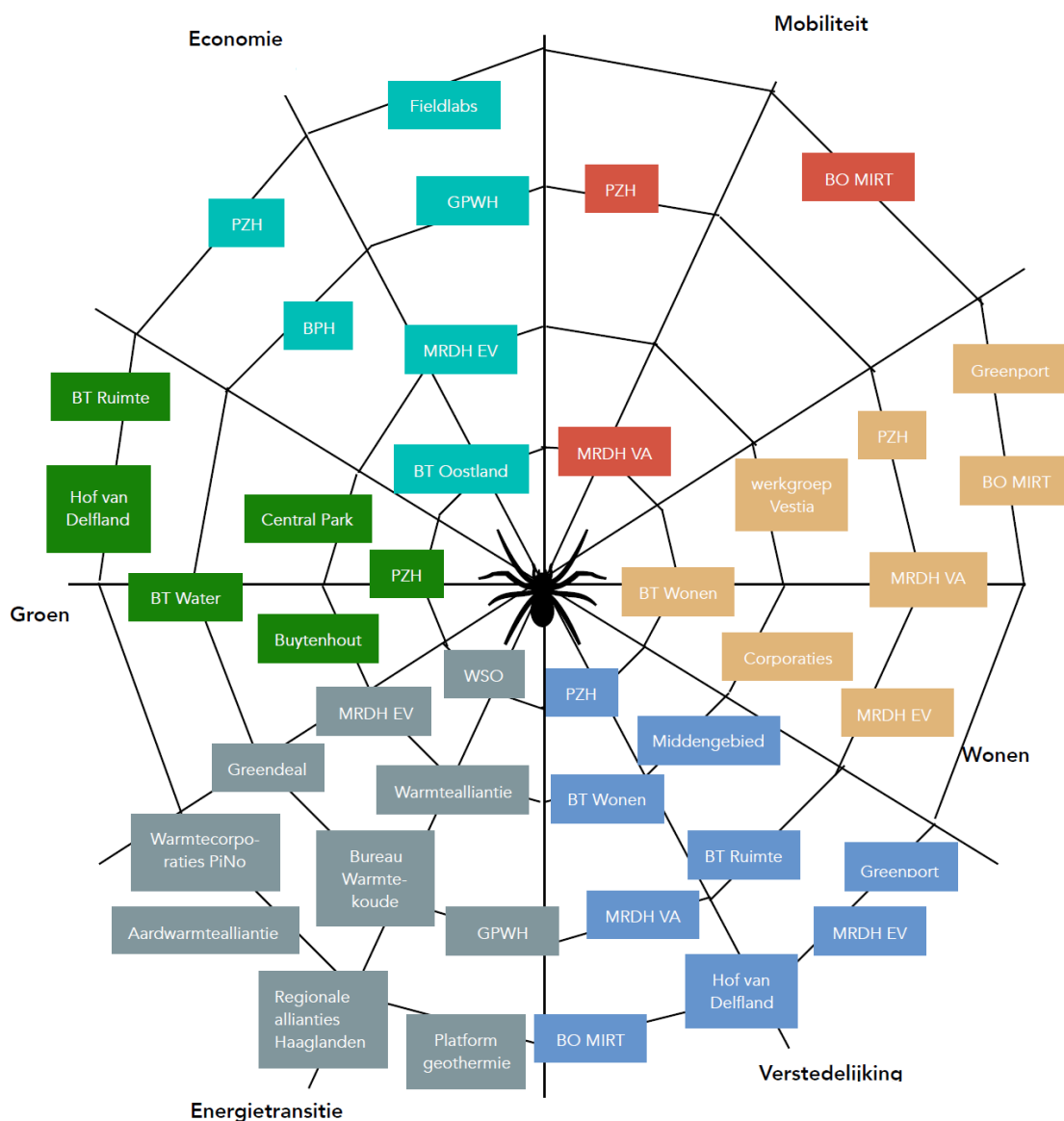
De *verstedelijkingsopgave* en de *energietransitie* zien wij als de belangrijkste opgaven voor het ruimtelijk domein, waarbij de dwarsverbanden met onze ruimtelijke programma's in beeld zijn gebracht. De agenda bestaat uit zes thematische onderdelen plus een netwerkweb van de regionale platforms in het ruimtelijk domein. De onderdelen verstedelijkingsopgave en energietransitie zijn de kern van de agenda en werken door in vier onderliggende thema's: Wonen, Economie en Glastuinbouw, Mobiliteit en het Groene Buitengebied.

Gebruik en actualiteit van de regionale agenda

Vanuit deze focus weten we wat we van de regio nodig hebben, maar ook wat we te bieden hebben als netwerkpartner. Dit maakt dat we gericht kunnen opereren op het regionale speelveld. Daarbij realiseren we ons dat onze beïnvloedingsmogelijkheden beperkt zijn omdat we een relatief kleine speler in de regio zijn. Niet alleen omdat we relatief weinig inwoners hebben, maar ook omdat de ambtelijke capaciteit in vergelijking met grotere gemeenten beperkter is. We moeten bewuste keuzes maken over hoe we onze capaciteit zo effectief mogelijk kunnen benutten. En dat betekent dat we selectief zijn in de dossiers waar we ons "druk om maken", en we gericht allianties vormen met gemeenten of partijen om zaken voor elkaar te krijgen. De regionale agenda is hiervoor onze leidraad. De dynamiek van zowel de regio als onze eigen gemeente maakt dat we de regionale agenda regelmatig zullen moeten actualiseren.

Het netwerk van het ruimtelijk domein

Binnen het ruimtelijk domein is er een veelheid aan overleggen, werkgroepen en bestuurlijke bijeenkomsten. Dit hele netwerk is geïnventariseerd in het kader van het opstellen van de regionale agenda's en de daarbij behorende strategie. Het is een fijn vertakt netwerk, waarvan niet alle onderdelen even relevant zijn voor de uitvoering van de strategie en de positionering van Pijnacker-Nootdorp in de regio. Daarom is dit totaalbeeld geen onderdeel van deze strategie. In plaats daarvan hebben we gekozen voor het weergeven van de belangrijkste bestuurlijke overlegorganen. In deze brengen we beargumenteert in wat voor ons belangrijk is. Ze kunnen dan ook teruggevonden worden in de afzonderlijke agenda's onder het kopje 'Wat willen we van de regio'. Zo blijft er focus in de strategie en in het bijbehorende netwerk.

3.1.1 Regionale agenda - verstedelijkingsopgave

Op allerlei plaatsen wordt momenteel gesproken over de noodzaak om in Nederland de komende jaren 1 miljoen woningen bij te bouwen. In onze regio (MRDH gebied) vertaalt deze opgave zich door naar een behoefte aan circa 180.000 woningen. Door onze ligging in die regio en ten opzichte van de grote steden heeft de invulling van deze opgave direct en indirect gevolgen voor de toekomst van onze gemeente.

Wie zijn wij?

De uitgangspunten zoals verwoordt in de Toekomstvisie 2040 vormen de basis van ons handelen in de regionale verstedelijkingsopgave. Deze Toekomstvisie is in 2014 door de raad vastgesteld. Onze visie is dat wij een herkenbare gemeente zijn in een landelijke omgeving waar de stad nooit ver weg is. Concreet betekent dit dat wij werken aan het behoud en de ontwikkeling van:

- drie kernen met hoogwaardige woonkwaliteit;
- groen- recreatief buitengebied als deel van regionaal geheel;
- efficiënt ruimtegebruik, verduurzaming en innovatie van en door de glastuinbouw;
- omliggende stedelijke voorzieningen goed bereikbaar dankzij een goed OV en autoverbinding.

Wat bieden wij de regio?

Als landelijke, groene gemeente tussen, maar wel in verbinding met de omliggende grote steden hebben wij een bijzondere bijdrage aan de agglomeratiekracht. Wij beschikken over kwaliteiten en (woon)milieus die in de stad niet te vinden zijn, maar wel van meerwaarde zijn voor de stadsbewoners en voor de (werknemers van de) bedrijven in de hele regio. Onze bijdrage aan en

meerwaarde voor de regio bestaat uit:

3.1.2 Regionale agenda – energietransitie

Pijnacker-Nootdorp wil in 2050 energieneutraal zijn. Dat betekent dat in 2050 alleen nog duurzame energie wordt gebruikt uit hernieuwbare bronnen en regionale restwarmte. Deze energietransitie is een grote opgave in het ruimtelijke domein, waarbij de gemeenten in de regio onderling van elkaar afhankelijk zijn.

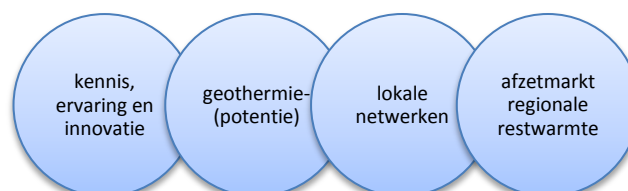
Wie zijn wij?

Het aandeel opgewekte hernieuwbare energie als percentage van het totale energieverbruik in onze gemeente was in 2016 6,8% (landelijk 12,6%). Volgens de Thematische Structuurvisie duurzame energie en energieneutraliteit moet het aandeel in 2020 zijn gestegen naar 15%. De energietransitie omvat zowel warmte als elektriciteit. Hernieuwbare warmte wordt opgewekt uit onder meer verbranding van afval, biomassa en geothermie (aardwarmte). In de gemeentelijke Visie Bodemenergie zijn de kansen in beeld gebracht voor bodemenergie en geothermie. Hernieuwbare elektriciteit wordt opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa en komt in Pijnacker-Nootdorp vooral uit zonne-energie. De gemeentelijke nota Zonne-energie is opgesteld om initiatiefnemers te inspireren nog meer zonne-energie te gebruiken. In het Plan van Aanpak verduurzaming warmtevoorziening is de warmtetransitie (van gas naar geothermie en restwarmte, lokaal, in Oostland verband en in verder regionaal verband) omschreven als het grootste en meest complexe deel van de energietransitie in Pijnacker-Nootdorp. Circa tweederde van de warmtevraag in onze gemeente is toe te schrijven aan het verbruik in de glastuinbouw. Er zijn meerdere wegen op de route richting energieneutraliteit in 2050. Op dit moment is onze inzet gericht op:

- gasloze (nieuwbouw)wijken en isolatie bestaande bouw;
- duurzame mobiliteit en schoon vervoer;
- geen windmolens en beperkte zonneweides in het groene buitengebied;
- glastuinbouw als motor voor regionale en lokale warmtenetten.

Wat bieden wij de regio?

In eerste instantie is de glastuinbouw de motor van de regionale en lokale energietransitie in het stedelijk gebied. Verduurzaming van de glastuinbouw kan in een relatief korte tijd al veel regionale winst opleveren. Onze bijdrage daarbij bestaat uit:

3.1.3 Regionale agenda – wonen

Binnen onze gemeente zijn drie kernen met alle drie een hoge woonkwaliteit. We zijn herkenbaar en aantrekkelijk waardoor nieuwe inwoners hier graag komen wonen. Voor onze bestaande inwoners willen we het mogelijk maken dat ze binnen de gemeente een wooncarrière kunnen doorlopen. Als groeigemeente bouwen we woningen in nieuwe woonmilieus en streven we naar voldoende aanbod voor alle doelgroepen. In zowel de nieuwe als de bestaande woonomgeving werken we aan een (woon)omgeving van kwaliteit.

Wie zijn wij?

Onze visie op wonen in Pijnacker-Nootdorp is gebaseerd op de Toekomstvisie 2040, die in 2014 door de raad is vastgesteld en verder uitgewerkt is in de Ruimtelijke Structuurvisie (2014) en de Uitvoeringsstrategie Wonen 2016-2018 (actualisatie 2017). Onze visie is dat wij een in de regio

uniek woonmilieu bieden en door een bijzondere combinatie van kwaliteiten een ideale vestigingsplaats zijn waar zowel de dorps- als de metropoolbewoner een eigen plek en baken van continuïteit vindt. Concreet betekent dit dat wij werken aan:

- een evenwichtige woningvoorraad;
- behoud en uitbreiding van (sociale) woningen voor doelgroepen;
- woonmilieus die structureel aansluiten bij de vraag.

Wat bieden wij de regio?

Als landelijke, groene gemeente tussen, maar wel in verbinding met de omliggende grote steden leveren wij een bijzondere bijdrage aan de agglomeratiekracht en het vestigingsklimaat. Wij beschikken over kwaliteiten en (woon)milieus die in de stad niet te vinden zijn, maar wel van meerwaarde zijn voor dorps- en metropoolbewoners uit de hele regio. Onze bijdrage aan en meerwaarde voor de regio bestaat uit:

3.1.4 Regionale agenda – economie & glastuinbouw

De economie van Pijnacker-Nootdorp is gebouwd op verschillende pijlers. De glastuinbouw, de bedrijventerreinen en het MKB zijn daarin bepalend. Een voorbeeld van subregionale samenwerking is het Businesspark Haaglanden dat inspeelt op vraag en aanbod van bedrijventerreinen in de regio. We hebben in onze gemeente innovatieve en actieve ondernemers in verschillende sectoren, maar zien ook dat de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (waar wij deel van uitmaken) economisch gezien achterblijft. Zelfs nu de nationale economie groeit, loopt onze regio de achterstand niet in. Om de economische kracht te versterken en de aantrekkelijkheid van de zuidelijke Randstad te vergroten is een Regionaal Investeringsprogramma opgesteld. Concrete projecten worden gebundeld die moeten leiden tot meer werkgelegenheid, economische groei, een duurzame aantrekkelijke regio om te wonen, te werken en te recreëren en een concurrerend (internationaal) vestigingsklimaat. Het programma is opgesteld door de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, de Economische Programmaraad Zuidvleugel, de provincie Zuid-Holland, Holland Rijnland en Drechtsteden en brengt een investering van 12 en 15 miljard euro over de komende tien jaar met zich mee.

Wie zijn wij?

Onze visie op de economische ontwikkeling van Pijnacker-Nootdorp is gebaseerd op de Toekomstvisie 2040 en de Economische Visie (Ruimte om te ondernemen), die beiden in 2014 door de raad zijn vastgesteld. Onze visie is dat wij met duurzame en innovatieve bedrijven, waaronder de glastuinbouw, de economie versterken. Daarbij zijn wij een landelijke en groene woongemeente, waardoor bedrijven, ondernemers en werknemers zich graag hier vestigen. Concreet betekent dit dat wij werken aan:

- fijnmazig aanbod detailhandel, horeca en vitale centra;
- gevarieerd aanbod bedrijventerreinen;
- evenwichtige arbeidsmarkt.

Wat bieden wij de regio?

Pijnacker-Nootdorp draagt met een glastuinbouwcluster van netto 366 ha bij aan het meest complete tuinbouwgebied van de wereld: de Greenport West-Holland. Binnen dit cluster staat onze gemeente bekend om de duurzame innovaties op het gebied van geothermie en de toepassing daarvan in de gebouwde omgeving. Zoals Pijnacker-Noord en de Vier-gang. Onze bijdrage aan en meerwaarde voor de regio bestaat uit:

3.1.5 Regionale agenda - mobiliteit

Pijnacker-Nootdorp heeft een unieke ligging ten opzichte van verschillende grote steden, zoals Rotterdam, Delft en Den Haag. In deze steden is een goed en ruim aanbod van voorzieningen op

het gebied van onderwijs, sport, cultuur en welzijn aanwezig. Bovendien biedt de regio een gevarieerd aanbod aan werkgelegenheid. Daarom zet de gemeente in op het realiseren van goede bereikbaarheid van deze voorzieningen door middel van een hoogwaardig openbaar vervoer, goede autoverbindingen en een fijnmazig fietsnetwerk voor zowel de recreant als de forens. Voor de realisatie gaan we allianties aan zoals de Alliantie Middengebied, een bestuurlijke samenwerking van de gemeenten Zoetermeer, Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp.

Wie zijn wij?

Onze visie op mobiliteit in Pijnacker-Nootdorp is gebaseerd op de Toekomstvisie 2040, die in 2014 door de raad is vastgesteld en verder uitgewerkt is in de Ruimtelijke Structuurvisie (2014) en de visie Duurzame Mobiliteit Pijnacker-Nootdorp 2040. Onze visie is dat wij eerst onze bestaande infrastructuur slimmer en beter willen benutten, voordat wij overgaan tot aanleg van nieuwe infrastructuur. Ons streven is een goede bereikbaarheid van de omliggende voorzieningen en het verduurzamen van de mobiliteit. Concreet betekent dit dat wij streven naar goede bereikbaarheid met inzet van duurzame mobiliteit door te werken aan:

- fijnmazig (recreatief) fietspadennetwerk;
- goede auto bereikbaarheid;
- hoogwaardig OV-netwerk.

Wat bieden wij de regio?

Mede door onze goede bereikbaarheid met zowel de auto als het OV en de fiets leveren wij een bijzondere bijdrage aan de agglomeratiekracht en het vestigingsklimaat. Ons onderscheidende woningaanbod, de groene buitengebieden en de werklocaties liggen daardoor onder handbereik van alle metropoolbewoners. Onze bijdrage aan en meerwaarde voor de regio bestaat uit:

3.1.6 Regionale agenda – groene buitengebied

Het groene buitengebied is een onderscheidende kwaliteit, van belang voor het woon- en leefmilieu en het economisch vestigingsklimaat van Pijnacker-Nootdorp en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. We willen dat zoveel mogelijk bewoners en bezoekers ons groene buitengebied kunnen gebruiken, waarbij recreatie en leisure in evenwicht blijven met natuur, milieu en het cultuurhistorisch waardevolle landschap van droogmakerijen en veenweidepolders.

Wie zijn wij?

Het groene buitengebied bestaat uit drie herkenbare hoofdgebieden: Buytenhout, het Oude Leedegebied en de Groenzoom. Deze drie groengebieden lopen over de gemeentegrens heen. Ze hebben een groot bezoekerspotentieel uit de omliggende woongebieden en vormen gezamenlijk één groen-recreatief buitengebied als deel van een regionaal geheel. Het buitengebied levert, bijvoorbeeld met waterberging, ook een belangrijke bijdrage aan klimaatdoelen. Met ons groene buitengebied geven wij meerwaarde aan de regio. Concreet betekent dit dat wij streven naar een aantrekkelijke groene vrijetijdsomgeving voor de regio door:

- versterking recreatief aanbod;
- open, agrarisch weidelandschap;
- versterken natuurwaarden en biodiversiteit.

Wat bieden wij de regio?

Als deel van het regionaal groen van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag bieden wij een groot en divers aaneengesloten natuur- en recreatiegebied, leveren we positieve effecten op de leefomgeving en speelt het een belangrijke rol voor de waterhuishouding en biodiversiteit in de gebouwde omgeving. Hiermee leveren wij een bijzondere bijdrage aan de agglomeratiekracht en het vestigingsklimaat van de regio. Onze bijdrage aan en meerwaarde voor de regio bestaat uit:

3.2 Regionale agenda Iedereen doet mee

In het sociaal domein is de afgelopen paar jaar vooral aandacht gegeven aan de transitie: het inregelen van de nieuwe taken. Er ontstaat nu ruimte om de transformatie meer centraal te stellen. Deels kunnen we dat lokaal organiseren en deels in de regio.

Missie en visie Pijnacker-Nootdorp Iedereen doet mee

De basis voor ons handelen zijn de uitgangspunten in de Toekomstvisie 2040, die in 2014 door de raad is vastgesteld. Het maatschappelijk perspectief in die visie is dat we in beginsel uitgaan van de eigen mogelijkheden van onze inwoners, zelfredzaamheid en de inzet van inwoners voor elkaar.

De gemeente stimuleert en faciliteert initiatief dat uit de samenleving tot stand komt en nodigt daartoe uit. Voor mensen die het ondanks dat niet redden, zorgt de gemeente samen met de gemeenten in de regio voor een doelmatig vangnet.

Regionale samenwerking

De gemeente Pijnacker-Nootdorp is sociaal op een aantal terreinen sterk verbonden met de regio. Jongeren gaan in omliggende gemeenten naar de middelbare school, mensen werken in buurgemeenten en inwoners maken gebruik van voorzieningen in de regio, zoals jeugdhulp. We werken regionaal samen in diverse platforms met andere gemeenten. Net als voor het ruimtelijk domein zal de komende tijd een regionale agenda worden opgesteld om nog gericht en effectiever de kracht van de regionale samenwerking te benutten.

Het netwerk van het sociaal domein

We werken voor specifieke vraagstukken regionaal met andere gemeenten samen op het gebied van Participatie, Jeugdhulp, (passend) Onderwijs, Maatschappelijke Ondersteuning, Gezondheid en Veiligheid. De samenwerkingsverbanden zijn op een verschillend schaalniveau. Hieronder is een overzicht opgenomen van de bestuurlijke samenwerkingsverbanden.

Thema	Bestuurlijk samenwerkingsverband	Deelnemende gemeenten
Participatie	Bestuurlijk Overleg Arbeidsmarkt Zuid-Holland Centraal	Zoetermeer, Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Voorschoten, Wassenaar, Pijnacker-Nootdorp
Jeugdhulp	Bestuurlijk Overleg Jeugd	H10 (Den Haag, Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Wassenaar, Voorschoten, Delft, Rijswijk, Westland, Midden-Delfland,
	Gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H-10	H10
(Passend) onderwijs	Samenwerkingsverband Passend Onderwijs	Delft, Lansingerland, Midden-Delfland (scholen in Den Hoorn en Schipluiden) en Pijnacker-Nootdorp
Maatschappelijke ondersteuning	Bestuurlijk Overleg Wmo	H6: Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Voorschoten, Lansingerland, Pijnacker-Nootdorp
	Bestuurlijk Overleg DWO/DSW (maatschappelijke opvang en beschermd wonen)	Delft, Rijswijk, Westland, Midden-Delfland. Pijnacker-Nootdorp participeert voor het onderdeel beschermd wonen/maatschappelijke opvang.
Gezondheid	Gemeenschappelijke Regeling GGD en Veilig Thuis	Haaglanden: Den Haag, Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Rijswijk, Wassenaar, Westland, Zoetermeer en Pijnacker-Nootdorp.
	Bestuurlijk Overleg Jeugd: Jeugdgezondheidszorg	Haaglanden (exclusief Den Haag).

Waar staan we nu?

Belangrijkste motieven voor regionale samenwerking zijn dat het leven van onze inwoners niet stopt bij de gemeentegrenzen en om de krachten te bundelen: samen staan we sterker. Op sommige onderdelen is het wettelijk verplicht. Per domein zijn er wel accentverschillen. Voor de

Wmo kopen we gezamenlijk in, maar vindt het beleid en de uitvoering grotendeels lokaal plaats. Voor de jeugd zijn de meeste voorzieningen buiten onze eigen gemeente en hoog complexe hulp is niet op het schaalniveau van Pijnacker-Nootdorp te organiseren. Wel hebben een aantal voorzieningen zich nu ook in onze gemeente gevestigd (Opvoedpoli, GGZ-Delfland). Voor Wmo en jeugdhulp ligt het accent op het (door)ontwikkelen van resultaatgerichte hulp. Voor de jeugd zetten we ons regionaal in op het speerpunt Jeugdhulp in gezinsvormen. Wij vinden dit belangrijk en hebben veel expertise op dit vlak.

Voor participatie is samenwerking in de arbeidsmarktregio verplicht. Voor participatie werken we in de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal samen aan een eenduidige werkgeversdienstverlening. Om werkzoekenden uit de regio te bemiddelen is een gezamenlijk werkgeversservicepunt (WSP) gevormd en een bijbehorend gezamenlijk instrumentarium ontwikkeld zoals de regionale bouwblokkenmethodiek voor Social Return on Investment (SROI) afspraken en de regionale toolbox (re-integratie-instrumenten). Regelmatig worden banenmarkten en ondernemersbijeenkomsten georganiseerd. Momenteel wordt gewerkt aan een regionaal marktbeveiligingsplan (analyse van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt) dat als input dient voor het toekomstige re-integratiebeleid. Ook op andere vlakken zoeken we de samenwerking op binnen de regio. Voorbeelden hiervan zijn handhaving, schuldbemiddeling en vraagstukken rondom vergunninghouders.

De Wet passend onderwijs en de Jeugdwet geven gemeenten en samenwerkingsverbanden van scholen de verantwoordelijkheid voor verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp. De belangrijkste onderwerpen zijn preventie en toegang, integraal aanbod en de overgang tussen onderwijssoorten.

Waar gaan we naar toe?

De transformatie zien wij op dit moment als de belangrijkste opgave voor het sociaal domein. Voor specifieke maatschappelijke vraagstukken werken we samen in de regio en gaan we allianties aan in de regionale setting waarin onze inwoners dagelijks functioneren. Door de verschillende regionale samenwerkingsverbanden in het sociaal domein, denk bijvoorbeeld aan H10 - H9 - H4 - H6 - passend onderwijs – Wmo – Jeugdhulp – participatie, wordt een samenhangende netwerkstrategie steeds noodzakelijker. We willen sterker vanuit onze doelstellingen een strategie ontwikkelen om vorm te geven aan gerichte interactie in de regionale netwerken. Vanuit die focus weten we wat we van de regio nodig hebben, maar ook wat we te bieden hebben als netwerkpartner.

We willen deze regionale agenda 'Iedereen doet mee' in de komende maanden uitwerken en in het tweede kwartaal van 2019 opleveren.

Inspanning of resultaat	2018-2020	2021-2022
Regionale agenda Iedereen doet mee	2019-I	

Hoofdstuk 4 – Financieel gezond beleid

4.1 Waar staan we?

De gemeente Pijnacker-Nootdorp staat er aan het begin van deze nieuwe raadsperiode financieel goed voor. Maar er zijn ook veel financiële onzekerheden en we willen behoedzaam en verantwoord met gemeenschapsgeld omgaan. In het meerjarenperspectief van de programmabegroting 2019 zijn de voorstellen uit de Kadernota 2019 en de gevolgen van de meicirculaire verwerkt. Daarnaast wordt een aantal onderwerpen ter afweging voorgelegd. De tabellen zoals opgenomen in dit hoofdstuk zijn ontleend aan de Programmabegroting 2019 waarin een nadere toelichting is opgenomen. Het meerjarenperspectief ziet er als volgt uit:

Financieel Perspectief

In de Kadernota 2018 zijn de financiële mutaties als gevolg van autonome ontwikkelingen, algemene uitkering, dividend, Wmo, belastingen, investeringsplanning enz. in beeld gebracht. Na vaststelling van de Kadernota 2018 op 28 juni 2018 zijn deze mutaties verwerkt in de Programmabegroting 2019. Het meerjarig begrotingssaldo is hieronder in tabelvorm opgenomen en wordt daarna per onderdeel afzonderlijk toegelicht.

Omschrijving (-/- = nadeel) Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022
1. Saldo primaire begroting 2018	601	1.347	759	1.169
2. Mutaties Kadernota 2018	1.707	398	806	994
Saldo Kadernota 2018	2.308	1.745	1.565	2.163
3. Meicirculaire 2018 en de nadere invulling van de gevolgen	-298	-209	45	259
4. Actualisatie belastingen, heffingen en areaal	600	355	110	718
5. Gevolgen P-begroting (incl. raad en college) en gevolgen overhead	-22	-219	-54	-202
6. Herziening kapitaallasten en renteomslag	-270	-169	-474	-333
7. Collegebesluiten, autonome- en overige ontwikkelingen na opstellen KN2018	-768	-277	-189	-189
8. Meewegen bij begroting 2019 van reeds genomen besluiten	-159	-303	-267	-272
9. Plan van aanpak "Verduurzaming warmtevoorziening"	-500	-	-	-
10. Financiële ruimte voor uitvoering speerpunten Uitvoeringsagenda 2018 - 2022	-500	-500	-500	-500
Saldo begroting 2019-2021	389	426	238	1.645

Stelpost uitvoeren speerpunten Uitvoeringsagenda 2018 -2022

Er wordt een stelpost opgenomen van € 500.000 in de begroting voor het uitvoeren van de speerpunten uit de Uitvoeringsagenda 2018-2022.

Weerstandsvermogen

De mutaties in de algemene reserve zijn het gevolg van de jaarlijkse noodzakelijke aanvulling van de voorziening 'Nadelige complexen', het afboeken van de berekende rente op de 'voorraad strategische gronden' en de positieve begrotingssaldi 2019 tot en met 2022.

Verloop van de algemene reserve Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022
Weerstandcapaciteit per 01/01	33.009	23.443	23.340	22.972
Mutaties in de algemene reserve	-9.955	-529	-606	1.445
Begrotingssaldo	389	426	238	1.645
Weerstandcapaciteit per 31/12	23.443	23.340	22.972	26.062

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald op € 13,7 mln. De ratio weerstandsvermogen wordt dan ook (meerjarig) gebaseerd op deze benodigde weerstandscapaciteit.

Verloop ratio weerstandsvermogen	2019	2020	2021	2022
A. Weerstandscapaciteit per 01/01	33.009	23.443	23.340	22.972
B. Benodigde weerstandscapaciteit	13.724	13.724	13.724	13.724
C. Ratio weerstandsvermogen = A/B	2,41	1,71	1,70	1,67

Het benodigde weerstandsvermogen is geactualiseerd (inclusief actualisatie Grondexploitaties per 1 juli 2017) conform de in de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2014 opgenomen systematiek en wordt voor 2019 gekwalificeerd als 'uitstekend' en vanaf 2020 als 'ruim voldoende'.

Schuldombvang

In onderstaande tabel wordt weergegeven hoe de totale schuldombvang zich ontwikkelt op grond van de huidige meerjarenbegroting, de actualisatie van de grondexploitaties per 1 juli 2018 en de investeringsplanning.

Ontwikkeling schuldombvang (x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
Leningenportefeuille (basis is daadwerkelijke o/g per 1-1-2019)	142.822	99.091	83.821	68.338
Verwachte vordering rekening courant 'Schatkistbankieren' per 1-1	-29.871	-	-	-
Mutatie netto schuld	-13.860	-15.270	-15.483	-13.843
Totaalschuld per 31-12	99.091	83.821	68.338	54.495
Totaal baten (exclusief reserves)	151.356	143.202	132.831	127.382
Percentage schuld ten opzichte van de baten	65%	59%	51%	43%
Netto schuldquote conform BBV	57%	74%	78%	77%

Schuldnormering

In het Collegeprogramma 2014-2018 hebben we aangegeven dat een strategie nodig is voor het terugbrengen van de schuldenlast. We kondigden daarbij aan om vanaf 2016 een criterium voor een houdbare schuldpositie op te nemen in de begroting.

Verwachte hoogte van de leningenportefeuille

De leningenportefeuille lange termijn bedraagt op 1 januari 2019 ruim € 142 mln. en neemt de komende jaren af met € 62 mln. tot ruim € 80 mln. eind 2022. Deze afname is gebaseerd op het aflossingsschema dat met de geldverstrekkers contractueel is afgesproken.

4.2 Waar gaan we naar toe?

Om een financieel gezonde gemeente te blijven moet er een financiële planning voor de lange termijn komen. De gemeente heeft veel investeringen gedaan en gepland, met langere termijn gevolgen voor de financiën. Oplopende kapitaallasten en onderhoudskosten en benodigde vervangingsinvesteringen leggen een beslag op toekomstige inkomsten en reserves. In de nieuwe raadsperiode gaan we bij financiële beslissingen expliciet rekening houden met de lange termijn gevolgen.

Veel maatschappelijke opgaven overstijgen de grenzen van gemeenten, Rijk of provincies. Het Interbestuurlijk Programma (IBP), waarin gemeenten met het Rijk, provincies en waterschappen enkele maatschappelijk opgaven samen aanpakken, voorziet daarin. We zullen de komende periode moeten bekijken wat de gevolgen hiervan zijn voor de gemeentelijke begroting. We zullen hierbij ernaar streven om goede relaties te leggen met onze eigen opgaven.

In de komende periode werken we de speerpunten uit de Uitvoeringsagenda 2018-2022 verder uit en worden financiële consequenties in beeld gebracht. We hebben hiervoor een stelpost gereserveerd van € 0,5 miljoen.

4.3 Hoe komen we daar?

De meerjarenbegroting is in principe voor alle jaren sluitend. Het eerste jaar moet in ieder geval sluitend zijn en als er tekorten dreigen dan bevat de begroting maatregelen om dat te voorkomen. Dit betekent dat we de volgende spelregels hanteren:

- Meevallers: Financiële meevallers per begrotingsprogramma gaan eerst naar de Algemene Reserve.
- Tegenvallers (en weerstandscapaciteit): Overschrijdingen worden binnen de begrotingspost opgelost. Om eventuele onvoorziene tegenvallers te kunnen opvangen houden we de financiële weerstandscapaciteit altijd op een minimaal voldoende peil. De weerstandsratio is in iedere meerjarenbegroting minstens 1,0.
- Om de financiële risico's van hoge schulden te beperken geldt een norm voor houdbare schulden. Als de schuldquote hoger is dan 100% mag de schuldquote niet stijgen.

- Voor nieuw beleid wordt alleen geld beschikbaar gesteld als de financiële gevolgen zijn afgedekt. Voorgestelde nieuwe uitgaven (vanuit een regulier exploitatiebudget, investeringskrediet of in het kader van een grondexploitatie) worden integraal afgewogen en beoordeeld op hun lange termijn financieel effect.
- Grondexploitaties worden berekend met meerdere realistische scenario's. Bovendien wordt een totaaloverzicht van de gezamenlijke exploitaties opgesteld om de ontwikkelingen in samenhang te kunnen beoordelen. Gemeentelijke gronden en vastgoed worden doelmatig in eigendom, gebruik en beheer gehouden.
- Het is onze ambitie om de lokale lasten te verlagen. Jaarlijks is er een integrale afweging van voorgestelde uitgaven en de ontwikkeling van de lasten. Indexering van belastingen, heffingen en leges is geen automatisme meer. De onroerende zaakbelasting stijgt niet met meer dan het inflatiepercentage. Heffingen en leges zijn als uitgangspunt kostendekkend; daarnaast zijn andere criteria mogelijk zoals benchmarks.
- Bij verkoop van aandelen Eneco wordt de opbrengst eerst toegevoegd aan de algemene middelen en bekijken we eerst hoe de structurele gevolgen worden opgevangen. We lopen niet vooruit op besteding van geld dat we nog niet hebben.
- We leggen bestemmingsreserves aan om toekomstige uitgaven te kunnen opvangen. Deze reserves worden alleen verlaagd als ook de bestemming (deels) is vervallen.
- De verstrekking van subsidies is gericht op expliciete doelen en gekoppeld aan activiteiten die op hun maatschappelijke effectiviteit worden beoordeeld.

Vanuit deze spelregels is het onze ambitie om de gemeente duurzaam financieel gezond te houden.

bezoek Oranjeplein 1, 2641 EZ Pijnacker

post Postbus 1, 2640 AA Pijnacker

telefoon 14 015

e-mail info@pijnacker-nootdorp.nl

internet www.pijnacker-nootdorp.nl